

Handläggare
Karolin Bogren Gavling
Telefon: 08- 508 121 96

Till
Södermalms stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Södermalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förslaget till underlag för budget 2024 med inriktning för 2025 och 2026 och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Alexandra Wynn
Stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Södermalms

stadsdelsnämnd.....	1
Förslag till beslut	1
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål	4
1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	4
1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.....	6
1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.....	6
2 Nämndens verksamhetsområde	9
2.1 Förskoleverksamhet.....	10
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	12
2.3 Äldreomsorg.....	13
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	16
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	18
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	21
2.7 Ekonomiskt bistånd	22
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder.....	23
2.9 Övrigt.....	24
3 Sammanfattande ekonomisk analys	27
3.1 Drift	27
3.2 Investeringar	28
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt).....	29
4 Lokalförsörjningsplan.....	29
4.1 Sammanfattning.....	29
4.2 Planeringsförutsättningar.....	29
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling	30
4.4 Samverkan	31
4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet	31
4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	31
4.5.2 Nuläge 31 januari 2023	32

4.5.3	Lokalbehov för annan kommunal verksamhet	32
4.5.4	Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden).....	33
4.5.5	Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden).....	33
4.6	Pedagogisk verksamhet	33
4.6.1	Summerande analys av nuläge samt framtida planering	33
4.6.2	Nuläge 31 januari 2023	33
4.6.3	Planering av lokaler för år 2024-2031 (första planeringsperioden)	35
4.6.4	Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2032-2040 (andra planeringsperioden).....	37
4.6.5	Enskilt driven förskola eller fristående skola.....	37
4.7	Övrig information.....	38
4.7.1	Särskild redovisning av vissa lokalprojekt.....	38
5	Övriga redovisningar	38

Bilagor

Bilaga 1: SDN 12

Bilaga 2: Klimatinvesteringar 2024-2026

Bilaga 3: 712 LFP2023 Södermalm

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

I detta underlag beskrivs de kommande årens utveckling och prioriteringar för stadsdelsnämndens kärnverksamheter samt nämndens strategiska satsningar som bidrar till kommunfullmäktiges tre inriktningsmål. Satsningarna har sin utgångspunkt i nämndens kärnverksamheter, de prioriterade områdena i stadens budget samt Vision 2040. I parentes efter respektive satsning nämns vilka prioriterade områden i kommunfullmäktiges budget som satsningen kopplar till.

1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Strategiska satsningar

- Genom att förvaltningens förskolor fokuserar på arbetet med likabehandling, preventivt arbete och våldsprevention samt att förskolan och socialtjänsten stärker samverkan för att tidigt identifiera barn och familjer i riskzon säkras barnens rätt till en trygg uppväxt. (Trygghetsskapande)
- Genom intern samverkan mellan socialtjänst och förskola bidra till ett väl fungerande samarbete med andra aktörer såsom grund- och gymnasieskola, polis, barn- och ungdomspsykiatri, habilitering och andra verksamheter inom Region Stockholm. Samverkan bidrar till att upptäcka och motverka en negativ utveckling när det gäller bland annat psykisk ohälsa, kriminalitet och skolfrånvaro. (Brottsförebyggande, Trygghetsskapande och Omställning till en god och nära vård)
- Fortsätta arbetet med att Södermalms kommunala förskolor ska vara likvärdiga och ha en hög kvalitet. (Trygghetsskapande, Ett sammanhållet arbete med de mänskliga rättigheterna, Ett öppet och demokratiskt Stockholm med hög delaktighet och inflytande)
- Fortsätta utveckla arbetet med digitala verktyg i det pedagogiska arbetet och i kommunikationen med vårdnadshavare. (Ständiga förbättringar, innovation och digitalisering)
- Kultur- och fritidsaktiviteter ska planeras för att nå nya målgrupper, bredda deltagandet i syfte att öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos barn och unga. (Trygghetsskapande, Ett sammanhållet arbete med de mänskliga rättigheterna, Ett öppet och demokratiskt Stockholm med hög delaktighet och inflytande)
- Utveckla dialogen med civilsamhället kring det lokala kultur- och föreningslivet. (Brottsförebyggande, Trygghetsskapande)

- För att möta medborgares behov innan sociala problem fördjupats föreslås i förslaget till ny socialtjänstlag att kommuner ska kunna erbjuda insatser utan behovsprövning. Förvaltningens verksamheter inom såväl prevention, myndighetsutövning och utformning av insatser behöver särskilt följa och uppmärksamma hur lagändringarna fortskrider. Förvaltningen ser att denna omställning sannolikt kan innebära en resursomfördelning för att uppfylla lagens intentioner. (Ständiga förbättringar, innovation och digitalisering)
- Säkerställa att behovet hos personer med funktionsnedsättnings styr utbudet av insatser i verksamheter i egen regi, upphandlad verksamhet och entreprenader. Det gäller bland annat dagliga verksamheter som i högre utsträckning kan anpassas till att individer får större inflytande och ökad delaktighet när det gäller meningsfull sysselsättning och att förberedas för att exempelvis komma ut i studier, till praktik eller arbete. (Vägen till arbete och egen försörjning)
- Arbeta med hälsofrämjande insatser för att stärka förutsättningar för god hälsa, jämlika relationer, kunskap om rättigheter och en känsla av sammanhang särskilt för unga och vuxna med funktionsnedsättning. Exempelvis motivera flickor och pojkar att ta del av fysisk aktivitet i fritidsverksamheterna, parklekarna och öppna förskolorna. (Omställning till en god och nära vård)
- Fortsätta utveckla samverkan och insatser med andra aktörer och huvudmän för vuxna personer med samsjuklighet. Ett sammanhållet stöd av flera myndigheter och vårdgivare, bland annat psykiatri och beroendevården, är viktigt för den enskildes återhämtning och för att stärka och förebygga psykisk och fysisk ohälsa. (Omställning till en god och nära vård)
- Utveckla samverkan i och utanför staden för långsiktigt hållbara strategier och arbetssätt för att klara dagens och framtidens kompetensförsörjning inom äldreomsorgsområdet. (Omställning till en god och nära vård, Kompetensförsörjning)
- För att kunna möta det ökade behovet av omsorg och hälso- och sjukvårdsinsatser hos framförallt gruppen äldre över 85 år, ser förvaltningen behov av en utvecklad samverkan med Region Stockholm och särskilt med primärvården. (Omställning till en god och nära vård)
- Fortsatt kvalitetsutveckling av hemtjänsten för att möta ökade behov och krav på att kunna bo i sitt eget hem längre. (Ständiga förbättringar, innovation och digitalisering)
- Fortsätta utveckla arbetssätt för att stärka det friska och förebygga ohälsa för att stödja ett hälsosamt åldrande. En del är att utveckla området mat, måltider och nutrition, inom särskilt och i ordinärt boende. På så sätt kan den äldres fysiska funktion bevaras i så stor utsträckning som möjligt för att ge möjlighet till självständighet och ökad livskvalitet. (Omställning till en god och nära vård, Ständiga förbättringar, Innovation)

1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Strategiska satsningar

- Utveckla ekosystemtjänsterna i stadsdelsområdets parker och grönområden för att möta klimatförändringar och bidra till att upprätthålla ett robust ekosystem. (Miljö och klimat)
- Minska energiförbrukningen i verksamhetslokaler genom energieffektivisering med hjälp av klimatinvesteringar (Miljö och klimat)
- Arbeta med resurshushållning genom medveten konsumtion och resurseffektiv avfallshantering med fokus på återbruk, återvinning och minskat matsvinn. (Miljö och klimat)
- Arbetet med minskad miljöpåverkan från livsmedel och måltider fortsätter att utvecklas genom ökad andel ekologiskt andel och inköp av animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning. (Miljö och klimat)
- Arbetet med att öka medvetenheten av livsmedels påverkan. (Miljö och klimat)

1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Strategiska satsningar

- Säkerställa goda förutsättningar för företagande inom stadsdelsområdet. Genom trygghetshöjande insatser i stadsdelsområdets parker och genom Söderandan, där även det lokala näringslivet är involverat, möjliggörs trygga och välfungerande platser och goda förutsättningar inom stadsdelsområdet för att driva företag säkerställs. (Brottsförebyggande, Trygghetsskapande)
- Öka tryggheten i stadsdelsområdet genom platssamverkan med olika lokala aktörer från kultur- och näringsliv, civilsamhällets organisationer, andra myndigheter och fackförvaltningar. (Trygghetsskapande, Näringslivsarbete)
- Genom att utveckla samverkan med tongivande aktörer för minskad brottslighet, minskade ordningsstörningar och ökad trygghet sker möten med hög frekvens och omedelbara åtgärder genomförs på kort och lång sikt. (Brottsförebyggande Trygghetsskapande)

- Trygghetsskapande åtgärder vid skötsel och utveckling av stadsdelsområdets parkmark. Renhållningen av parkerna har en central roll i det arbetet.(Trygghetsskapande)
- Vårda, bevara och utveckla Södermalms parker och grönytor under den kommande tioårsperioden utifrån parkplan för Södermalm. Utifrån genomförda besiktningar ta fram långsiktiga underhållsplaner för objekt i parkmiljön som exempelvis lekredskap och murar som stöd inför renovering. (Miljö och klimat)
- Fortsätta arbetet med förvaltningens krisledningsorganisation och att etablera de fyra trygghetspunkterna i stadsdelsområdet. Utifrån den kontinuitetsplan som tas fram prioriteras även att utveckla en krigsorganisation och en krigsledningsplan.(Trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor)
- Fortsätta utveckla intern och extern samverkan för att nå målet om att individen ska bli självförsörjande och ha ett stadigvarande boende. Samverkan inom förvaltningen och inom staden ska utvecklas för att aktivt förebygga hemlöshet och för att personer inte ska bli skuldsatta. Barnfamiljer och äldre är prioriterade. (Vägen till arbete och egen försörjning)
- Vidareutveckla samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen (Jobbtorg), Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan för att påskynda långtidsarbetslösas etablering på arbetsmarknaden. En prioriterad målgrupp är kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden och arbetslösa unga vuxna. (Vägen till arbete och egen försörjning)
- Arbeta aktivt för att minska andelen timanställda inom äldreomsorgen för att öka kontinuiteten för brukare och för ett hållbart arbetsliv för förvaltningens medarbetare. (Kompetensförsörjning, Omställning till en god och nära vård)
- Stärka ledarskapet genom en rad olika åtgärder, bland annat genom att minska antalet medarbetare per chef i flera av verksamheterna, genomföra stor utbildningsinsats för alla chefer i form av chefsdialoger, och anordna kompetenshöjande utbildningar inom områdena arbetsrätt, löneöversyn, rekrytering, arbetsmiljö, rehabilitering, hälsosamtal och hantering av personalhandlingar. (Kompetensförsörjning)
- För att möta utmaningen med en ökande och åldrande befolkning behöver förvaltningen hitta nya sätt att utföra sitt uppdrag. Att arbeta systematiskt med innovation och verksamhetsutveckling är ett sätt att förbättra möjligheterna att möta målgruppernas behov och förväntningar. Förvaltningen satsar därför på att öka chefers förmåga att leda innovationsarbete och systematisk verksamhetsutveckling. Satsningen kopplar till det prioriterade området ständiga förbättringar, innovation och digitalisering i kommunfullmäktiges budget.

- Tydliggöra strategier för lönebildning och genomföra översyn av dagens arbetssätt vid löneöversyn. (Kompetensförsörjning)
- Fortsätta skapa goda förutsättningar för en hållbar kompetensförsörjning, till exempel genom att säkra tillgången till legitimerade sjuksköterskor och socialsekreterare och för att öka andelen utbildade undersköterskor inom äldreomsorgen. (Kompetensförsörjning)
- Arbeta för god arbetsmiljö genom ett aktivt rehabiliteringsarbete och genom tidiga hälsosamtal, med särskilt fokus på att sänka sjukfrånvaron. (Kompetensförsörjning)
- Arbeta för en helhetssyn på informationsförsörjning och -hantering genom att etablera ett systematiskt arbetssätt och ett stadsdelsnämndsgemensamt system för informationshantering och arkiv. Det systematiska arbetssättet bör tillgodose och tillvarata synergierna mellan verksamhetens behov av effektiva arbetssätt, innovation och regelverkens krav (OSL, GDPR, Arkivlagen etc.) (Ständiga förbättringar, innovation och digitalisering)
- Arbeta för en kulturförändring inom området informationsförsörjning och -hantering genom att öka medvetenhet och kompetens om att information (data) ska ses som en resurs och säkerställa kompetensutveckling inom området. (Ständiga förbättringar, innovation och digitalisering)
- Nya arbetssätt och att kunna nyttja digitaliserings möjligheter är ofta beroende av företeelser som ligger utanför förvaltningens mandat och uppdrag, exempelvis infrastruktur, riktlinjer och styrande dokument. Förvaltningen behöver därför driva och ställa krav på utveckling av IT-infrastruktur och forum för att samordna behov och utmaningar som delas av flera förvaltningar inom staden. (Ständiga förbättringar, innovation och digitalisering)
- Under perioden kommer förvaltningen att fortsätta med att kartlägga, analysera och utvärdera fler verksamheter och stödfunktioners arbetsprocesser. När fler verksamheter kartläggs finns det möjlighet att upptäcka likheter mellan verksamheter och hur olika delar av organisationen påverkar varandra. Förvaltningen kommer även att jobba med omvärldsbevakning av vad andra organisationer och förvaltningar gör och gjort för att föreslå och införa nya sätt att arbeta som medför mervärde till förvaltningens verksamheter. (Ständiga förbättringar, innovation och digitalisering)
- Förvaltningens verksamheter arbetar för att stärka mänskliga rättigheter genom att vidareutveckla arbetet med jämställdhet, jämlikhet, nationella minoriteter och barns rättigheter. (De mänskliga rättigheterna, Ett öppet och demokratiskt Stockholm med hög delaktighet och inflytande).

2 Nämndens verksamhetsområde

Stadsdelsnämnden ansvarar för kommunal förskola, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, stadsmiljö, socialpsykiatri, individ- och familjeomsorg, konsumentvägledning, fritids- och kulturverksamhet, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Under respektive verksamhetsområde beskrivs omvärldsfaktorer, interna faktorer av betydelse och utmaningar som verksamheterna står inför och vilka prioriteringar som bedöms behöver göras de kommande tre åren. Här beskrivs även behov och förslag på effektiviseringar som sänker kostnader och/eller höjer kvaliteten i verksamheten.

Demografi

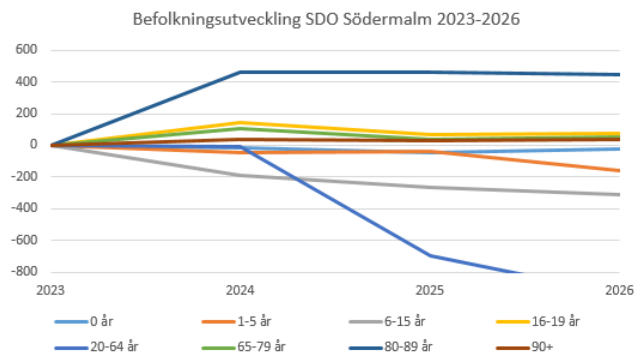
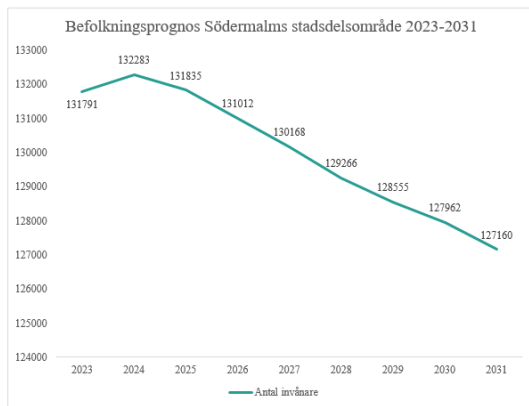
Stadsdelsområdet omfattar stadsdelarna Södermalm, Långholmen, Reimersholme, Hammarby Sjöstad, Gamla stan och Riddarholmen. I stadsdelsområdet bor drygt 131 800 personer. Från och med 2024 minskar den totala befolkningen inom stadsdelsområdet årligen och prognostiseras till runt 128 500 invånare år 2030.

Prognos över befolkningsutvecklingen i stadsdelsområdet år 2023-26

Befolkning	år 2023	år 2024	år 2025	år 2026
0 år	1425	1409	1365	1344
1-5 år	5596	5553	5515	5358
6-15 år	10940	10749	10486	10172
16-19 år	4551	4695	4760	4836
20-24 år	6043	6129	6078	6106
25-64 år	76773	76679	76034	75068
65-79 år	20114	20220	20260	20310
80-89 år	5256	5720	6183	6629
90+	1092	1128	1154	1191
Totalt	131790	132282	131835	131014
Män	63915	64156	63932	63510
Kvinnor	67877	68127	67905	67502

Källa: Områdesdatasystem (ODS), Sweco, 2022.

Enligt 2022 års befolkningsprognos beräknas antalet invånare till drygt 131 000 personer år 2026. Det är en total minskning med 776 personer från 2023. Antalet personer över 80 beräknas öka med drygt 1472 personer mellan 2023 till 2026. Även åldersgrupperna 16-19 (+285) och 20-24 (+ 63) ökar något, medan man ser en minskning i övriga åldersgrupper under prognosperioden.

Källa: Områdesdatasystem (ODS), Sweco, 2022.

2.1 Förskoleverksamhet

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Antalet barn i förskoleåldern 1-5 år kommer att minska något inom stadsdelsområdet under prognosperioden. En större minskning av barn i åldern 1-5 år sker inom stadsdelsområdet efter år 2026. Swecos prognos av befolkningsutvecklingen fram till 2031 visar på att antalet barn i förskoleålder kommer minska med cirka 17 procent på Södermalm vilket innebär en minskning om 946 barn fram till 2031. Den minskade befolkningmängden av målgruppen bromsas av bostadsexploateringen på Södermalm som enligt Sweco beräknas tillföra 556 barn fram till 2031.

Inom Södermalms stadsdelsområde är andelen barn inskrivna i förskola högt, 96 procent, men det finns barn som inte är inskrivna i förskola. Det är en högre andel barn inskrivna i enskilt drivna förskolor. I januari 2023 var 46 procent av förskolebarnen (inklusive den kommunövergripande förskoleverksamheten) inskrivna i kommunal förskola och 54 procent i förskola i enskild regi. För att stärka valfriheten och samtidigt tillgodose behovet av garantiplatser behöver förvaltningen säkerställa att det finns förskoleplatser i kommunal regi fördelat över hela stadsdelsområdet. För att attrahera fler och behålla vårdnadshavare arbetar förskolorna medvetet för att alla medarbetare och chefer ska ta ett gemensamt ansvar för kvaliteten på samtliga förskolor.

Antalet inskrivna barn i förskolan varierar under ett år. Det ställer höga krav på en flexibel organisation och en effektiv lokalanvändning inom respektive förskola. Förvaltningen analyserar fortlöpande efterfrågan på förskoleplatser och gör en bedömning av vilka lokaler som på bästa sätt främjar förskolans långsiktiga behov och verksamhet. I dagsläget finns ett överskott av förskoleplatser i stadsdelsområdet oavsett regiform. Förvaltningen arbetar ständigt med att få till en balans i utbud och efterfrågan.

Under 2021 och under 2022 har fyra enskilt drivna förskolor i stadsdelsområdet avvecklats vilket är en ökning i jämförelse med tidigare år. Förvaltningen behöver ha strategier för att hantera minskad kapacitet inom enskilt drivna förskolor.

För att hantera snabba nedstängningar inom dessa verksamheter tillämpar förvaltningen en dragspelsstrategi som innebär en viss fördröjning av nedstängningen av kommunala verksamheter.

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen som syftar till att fler barn ska gå i förskola och få möjlighet till bättre språkutveckling i svenska. Ändringarna innebär bland annat att hemkommunen inför hösten det år ett barn fyller tre år ska ta kontakt med barnets vårdnadshavare, om barnet inte redan har en förskoleplats. En annan ändring är att hemkommunen blir skyldig att erbjuda förskoleplats till vissa grupper av barn, även om deras vårdnadshavare inte har anmält önskemål om förskola. Vidare ska kommunen sträva efter att erbjuda även andra barn som har behov av förskola för en bättre språkutveckling i svenska en plats i en förskola, även om deras vårdnadshavare inte har anmält önskemål om det. Förvaltningen har påbörjat ett arbete med att identifiera de barn i åldern 3 - 5 år som inte är inskrivna i förskolan. Förvaltningen behöver också kartlägga om det finns grupper av barn i behov av språkutveckling som i dagsläget inte är inskrivna i förskolan.

Förvaltningens arbete med att nå en likvärdig förskola med hög kvalitet fortsätter utifrån ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv. Förskolorna behöver fortsätta utveckla övergången mellan förskola och förskoleklass med fokus på det språkutvecklande arbetet. Genom fokus på språkutveckling så skapas goda förutsättningar för barns lärande.

Förvaltningen gör bedömningen att det kan finnas behov av renovering av vissa av de öppna förskolornas lokaler. Omfattningen och kostnaderna för renoveringen kommer visa sig efter miljöförvaltningens kommande inspektioner.

Förskoleverksamheterna arbetar i linje med flera mål i Agenda 2030, bland annat mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 4 om god utbildning för alla, mål 5 om jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet. För att stödja idén om en god och jämlik utbildning för alla har förskolorna tagit fram en gemensam vision "barnen är framtiden och vi utvecklar den tillsammans" och gemensamma pedagogiska ställningstaganden. Förvaltningen ser en jämställdhetsutmaning i att pedagoger i förskolan ibland kan ha svårt att se sina egna förväntningar och hur det påverkar barnen. Forskning visar att de vuxna i förskolan ofta har olika förväntningar på pojkar och flickor. Detta kan synas i vardagliga situationer, till exempel vid påklädningen, där det kan finnas en förväntan på att flickor tidigare ska klara sig själva.

Ekonomisk utveckling

Förvaltningen ser ökade kostnader på grund av:

- Minskad budget då antalet förskolebarn i stadsdelsområdet minskar. Minskad budget betyder att kostnaderna för personal behöver justeras och antalet förskoleplatser behöver bli färre.
- Hyresutvecklingen med anledning av inflationen och de redan höga hyrorna i innerstadsområdet.
- Att det finns ett visst behov av renovering av lokaler.

Personal- och kompetensförsörjning

- Fortsätta att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare utifrån handlingsplanen.
- Personal i förskolan som inte har grundläggande utbildning för att arbeta med barn utbildas till barnskötare
- Mer utbildning för rektorerna i arbetssättet "att leda genom andra" för att säkerställa det systematiska kvalitetsarbetet.
- Utveckla och stärka de biträdande rektorernas nära och coachande ledarskap.
- Satsningar på förskollärarnas undervisningsuppdrag och pedagogiska ledarskap.
- Genom att utvecklingsmöjligheter och kompetensutveckling erbjuds medarbetare är målet att de i högre utsträckning är kvar på sin arbetsplats.
- Fortsätta med kompetensutveckling för att höja den digitala kompetensen.

Prioriteringar 2024-2026

- Fortsätta effektivisera lokalutnyttjandet och anpassa det utifrån det prognostiserade antalet förskolebarn.
- Utveckla förskollärarnas ledarskap och ansvar för undervisningen.
- Utveckla ett mer nära ledarskap.
- Fortsätta arbetet med att nå en likvärdig förskola med hög kvalitet.
- Sprida kunskap om förskolans verksamhet och uppdrag samt informerar om vikten av att delta i förskolan.
- Marknadsföring av de kommunala förskolorna i relevanta kanaler.
- Fortsätta utveckla arbetet med digitala verktyg i det pedagogiska arbetet. Det behövs en mångfald av digitala verktyg i förskolan i det utforskande arbetssättet. Arbetet fortsätter med att undersöka vilka verktyg och hur de fungerar för att på det bästa sätt stödja barnen till att vara producenter i sitt skapande.
- Utveckla kommunikationen och informationen samt förtydliga de digitala kommunikationsvägarna för att öka vårdnadshavarnas möjlighet till delaktighet.
- Utveckla övergången mellan förskola och förskoleklass med fokus på det språkutvecklande arbetet.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Prognosen visar att antal unga 6-15 år inte ökar de kommande åren medan gruppen 16-19 år ökar fram till år 2026. Förvaltningen ser en större ökning ungdomar i Hammarby sjöstad, där de barn som flyttade in när området var nybyggt nu blivit tonåringar. Förvaltningen tar lärdomar av Stockholmsenkäten som visar att 15 procent av pojkarna och 13 procent av flickorna som gick i årskurs 9 och var boende inom Södermalms stadsdelsområde svarade att de ofta eller ibland brukar vara på fritidsgård eller träffpunkt. Vanligare är, och har varit över tid, att ungdomar i den åldern deltar i någon lärarledd fritidsaktivitet eller träning, 66 procent av pojkarna och 61 procent av flickorna. Förvaltningen undersöker nya sätt att uppfylla behov och önskemål från ungdomar och vårdnadshavare som alternativ till traditionella fritidsgårdar.

Södermalms centrala läge i innerstaden innebär att delar av stadsdelsområdet är en arena för ökad rörlighet från barn och unga från andra delar av staden och regionen. Nya platser för ungdomssamlingar kan uppstå därför ökar behovet att mobilitet.

Stadsdelsområdets parklekar är en verksamhet som besöks av många från Södermalm men även från övriga staden och närliggande kommuner och besöksstrycket är högt. Det finns behov av att fortsätta utveckla arbetssätt för fysisk aktivitet utomhus samt att engagera annan barn- och ungdomsverksamhet som vill driva kompletterande aktiviteter i parklekarnas lokaler eller i utemiljön.

Det lokala kultur- och föreningslivet inom stadsdelsområdet behöver stärkas och det i dialog med verksamheterna och civilsamhället. En del i detta arbete är att stödja föreningar på olika sätt för att genomföra aktiviteter.

Det finns fortsatt behov att arbeta inom fritidsverksamheterna för att nå fler flickor och få en jämnare könsfördelning. Kunskapshöjande insatser är fortsatt aktuellt för att öka medarbetarnas medvetenhet och kunna besvara HBTQI+-relaterade frågor och därmed nå målgrupper och göra verksamheter öppna och tillgängliga för alla. Arbetet samstämmer väl med Agenda 2030 mål 5 om jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet.

Ekonomisk utveckling

Förvaltningen ser ökade kostnader på grund av att parklekarnas lokaler kräver renovering för att kunna användas fullt ut för att exempelvis samnyttjas med öppen förskola. Omfattningen och kostnaderna för renoveringen kommer visa sig efter miljöförvaltningens kommande inspektioner.

Prioriteringar 2024-2026

- Fortsätta anpassa och utveckla mobila arbetssätt, samverkansmodeller och utökat samarbete med bland annat polis och civilsamhället för fältverksamheten.
- Utveckla det socialt uppsökande fältarbetet genom ökad flexibilitet och arbete på indikerad nivå.
- Motivera flickor och pojkar att ta del av fysisk aktivitet i fritidsverksamheterna, parklekarna och öppna förskolorna.
- Utveckla dialogen med civilsamhället kring lokala kultur- och föreningslivet.
- Fortsätta rusta upp parklekarnas lokaler.
- Fortsatt prioritera kulturupplevelser i det offentliga rummet. Förutom ett bredare kulturutbud inom verksamheterna ser förvaltningen att uppträdanden och föreställningar på offentliga platser kan bidra i trygghetsarbetet.

2.3 Äldreomsorg

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Södermalms stadsdelsområde beräknas ha 26 463 invånare som är 65 år och äldre år 2023. År 2026 beräknas antalet vara drygt 28 100, en ökning med 6,3 procent. Under perioden fram till 2031 beräknas gruppen ha ökat till nästan 31 200 personer.

Gruppen invånare som är 65 år och äldre har då ökat med 20 procent och utgör också en växande andel av stadsdelsområdes invånare på grund av minskande befolkning. Det är gruppen personer över 80 år som ökar mest. Samma mönster beräknas i alla stadsdelsområden.

Antalet äldreomsorgstagare kommer att öka markant enligt Swecos äldreomsorgsprognos. I stadsdelsområdet blir ökningen mellan 2023 och 2026 cirka 292 personer (9 procent). Den största procentuella ökningen väntas ske mellan åren 2030 till 2040.

Södermalms äldre befolkning är generellt friskare, lever längre, ställer högre krav och har större ekonomiska resurser och tillgångar än tidigare generationer. Fler kan bo självständigt i sitt eget hem längre och som sammanboende. Samtidigt kan det innebära längre perioder av vård av anhörig och oupptäckt, obehandlad undernäring. Många äldre som idag flyttar till särskilt boende har mer omfattande vårdbehov och detta kommer att öka. År 2040 beräknas 400-500 platser på äldreomsorgsboende i innerstaden saknas. Det är idag mycket svårt att få en helhetsbild av lokalförsörjningen för att täcka behoven av fler platser i innerstaden. Det råder en osäkerhet kring möjliga platser och tidplaner för nybyggnation. Staden behöver arbeta parallellt med bostadsanpassning i ordinärt boende och utveckling av alternativa boendeformer för att möta behovet.

År 2023 träder lagen om skyddad yrkestitel och fast omsorgskontakt i hemtjänsten i kraft. Om också Äldreomsorgslagen med tillhörande nationell omsorgsplan röstas igenom innebär det sammantaget ökade krav på både grundläggande och avancerad utbildnings- och kompetensnivå och på löpande kompetensutveckling för samtliga yrkeskategorier. Återtagandet av verksamheter i egen regi innebär att förvaltningen behöver ta ett större ansvar för kompetensförsörjning och kvalitetsutveckling på lång sikt i alla led. Det för också med sig behov av förändrad organisation och arbetssätt. Svårigheterna att rekrytera inom hemtjänst och legitimerade yrken kommer att öka på längre sikt. Förvaltningen behöver förbättra arbetsmiljön och erbjuda attraktiva villkor.

För att säkerställa potentialen i att använda digitalisering och välfärdsteknik i arbetet med ovanstående utmaningar ser förvaltningen behov av att staden centralt, i mycket större utsträckning än i dag, effektivt säkerställer införande och förvaltning av digitala verktyg och välfärdsteknik inom äldreomsorgsområdet. Staden behöver fastställa en gemensam standard för beställarenheter, dagverksamhet, hemtjänst och särskilt boende för att nå likställighet både vad gäller teknik som riktar sig till medarbetare och chefer och det som riktar sig gentemot den enskilde.

Förvaltningen vill också lyfta behovet av stadsgemensamt stöd i hur äldreomsorgens verksamheter kan ta kliv framåt inom miljö och klimat. Ett exempel är att samlat satsa på utökat utbud i stadens inköpssystem gällande ekologiska livsmedel som äldreomsorgen har behov av. Ett annat exempel är centrala utbildningsinsatser för alternativa och närproducerade livsmedel.

Förvaltningen ser en jämställdhetsutmaning i att erbjuda aktiviteter på aktivitetscentren som även kan locka män i högre utsträckning samt på sikt ökande behov av stöd till anhörigvårdare, vilket främst är kvinnor.

Förvaltningen ser att verksamhetsområdet är av särskild betydelse för flera av de mål som omfattas av förvaltningens Agenda 2030-arbete, nämligen mål 1 om ingen fattigdom, mål 2 om ingen hunger, mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 5 om jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet.

Ekonomisk utveckling

Förvaltningen ser ökade kostnader på grund av:

- Ett ökat behov av 81 platser på vård- och omsorgsboende i stadsdelsområdet under perioden.
- Behov av upprustning av äldreboenden, både av fastighet och för inventarier inklusive evakueringsboende under tiden.
- En större grupp av äldre med psykosociala problem, missbruk och hemlöshet.
- Att effektivisering och att säkra äldreomsorgens arbetsprocesser med hjälp av digitala lösningar och välfärdsteknik innebär kostnader.
- Trend med ökande löner för vissa bristyrken i äldreomsorgens verksamheter såsom chefer och specialistutbildade sjuksköterskor samt ett högre lönespann för både tillsvidareanställda legitimerade yrken och bemanningspersonal.
- Färre antal medarbetare per chef kräver ökade ekonomiska resurser.
- Ökade hyreskostnader när hyresavtal för verksamhetslokaler löper ut och förhandlas om.
- Behov av utbildningar när verksamheterna arbetar för att möta ökande kompetenskrav.

Personal- och kompetensförsörjning

- Färre antal medarbetare per chef är ett viktigt steg för att göra äldreomsorgen till ett mer attraktivt område att arbeta inom. Det kräver möjlighet att utvecklas i sin yrkesroll, tydliga karriärvägar och ett nära och engagerat ledarskap som är långsiktigt hållbart.
- De närmaste åren kommer de formella utbildningskraven på både undersköterskor och vårdbiträden att öka. Detta kommer enligt förvaltningen ställa höga krav på olika typer av utbildningsinsatser för medarbetare.
- Förvaltningen ser redan i dag svårigheter att rekrytera chefer, erfaren eller specialistutbildad legitimerad personal, undersköterskor till hemtjänsten samt biståndshandläggare. Förvaltningen bedömer därför att behovet av att utveckla långsiktigt hållbara strategier och arbetssätt för att klara kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen är stort. Att göra äldreomsorgen till en attraktiv bransch bland bristyrken behöver ske i bred samverkan i och utanför staden. Här ingår student- och elevmottagande som en viktig del med tydligare styrning för ökat mottagande i hela staden och koppling till rekrytering på kort och lång sikt.

Prioriteringar 2024-2026

- Fortsatt utveckla dialogerna med målgrupper för att erbjuda de insatser som efterfrågas, exempelvis med pensionärsråd, föreningar och akademien.
- Fortsatt utveckla det uppsökande och förebyggande arbetet för att nå fler äldre och

aktörer som möter äldre i stadsdelsområdet, genom äldrelots och strategiska informationsinsatser.

- Utveckla arbetsätt för att stärka anhörigvårdare.
- Utöka antalet dagverksamhetsplatser för målgrupper med olika förutsättningar och behov för att möjliggöra kvarboende.
- Fortsatt utveckla preventiva arbetsätt och metoder inom områden som demens, psykisk ohälsa och missbruk.
- Utveckla hemtjänsten för att öka medicinsk och omsorgskompetensen i ordinärt boende.
- Inom ramen för Nära vård utveckla samverkan med Region Stockholm, framför allt primärvården, genom att förtydliga huvudmännens ansvarsområden så att äldre får rätt stöd i rätt tid av rätt huvudman.
- Få till ändamålsenlig bemanning genom egen sjuksköterskepatrull, chefstäthet, säkrad grundbemanning för legitimerad personal och omvårdnadspersonal samt genom minskad andel timanställningar.
- Säkerställa förutsättningar för likställd kvalitet i verksamheterna.
- Driva produktionskök i egen regi för matlådor inom hemtjänst, äldreboende och trygghetspunkt.
- Utveckla samverkan i och utanför staden för långsiktigt hållbara strategier och arbetsätt för att klara dagens och framtidens kompetensförsörjning.
- Fortsätta införa de digitala arbetsstöd och den välfärdsteknik där förvaltningen kan nå störst nytta.
- Fortsätta införa modell för arbetsplatsnära kompetensutveckling i den vårdnära vardagen.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Förvaltningen ser ett fortsatt stort behov av särskilda bostäder enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det gäller främst friliggande och ytkrävande gruppboendestäder, som på grund av innerstadens täta bebyggelse innebär en större utmaning att bygga. Behovet av gruppboendestäder med normal tillgänglighetsanpassning samt serviceboendestäder enligt SoL och LSS bedöms lättare kunna tillgodose genom planerade och pågående byggnadsprojekt inom regionen samt då tillgången är god inom stadens valfrihetssystem. Förvaltningen ser ett ökat behov av eget boende för ungdomar som idag är inneboende hos sina föräldrar samt för en fortsatt växande målgrupp inom socialpsykiatri som har ett behov av gruppboendestäder enligt SoL. Det finns även ett ökat behov för barn i behov av boende enligt LSS.

Det finns ett ökat stödbehov hos äldre med funktionsnedsättning som bor i gruppboendestad, då dessa personer bor kvar i sina bostäder under en längre period i livet. Dessa äldre personer har inte kvar sin dagliga verksamhet och har behov av annan meningsfull sysselsättning och därför behöver bland annat bemanningen på gruppboendestäderna under dagtid utökas.

Samtidigt finns ett ökat behov hos yngre personer med funktionsnedsättning att flytta in i gruppbofastaäder och det är en utmaning att anpassa verksamheten och göra den attraktiv för så differentierade målgrupper.

Från 1 januari 2023 gäller en ny lag för personlig assistans. Lagen innebär bland annat möjlighet för personer med psykisk sjukdom att ansöka om personlig assistans och att det kommer bli enklare för barn att beviljas insatsen samt att rätten till personlig assistans höjs från 65 till 66 år. Dessa förändringar kan leda till att fler ansöker om insatsen och därmed ökat behov av handläggaresurser som utreder rätten till insats. Det kan också komma att påverka fördelning av kostnader och volymer inom verksamheterna stöd och service till personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg.

Det finns fortsatt behov av att utveckla bemötandet och öka brukarnas delaktighet i insatsernas utformning. I arbetet ingår också att ge individerna känsla av sammanhang, kunskap om rättigheter och jämlika relationer. Detta i linje med Agenda 2030, mål 5 jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet.

Ekonomisk utveckling

Förvaltningen ser ökade kostnader på grund av:

- Att antalet insatser för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL generellt har ökat de senaste tio åren (källa: Socialstyrelsen).
- Att statlig ersättning, personlig assistans, till individen dras in och istället får regioner och kommuner bära kostnader för vissa insatser.
- Att bemanningen på gruppbofastaäder under dagtid utökas för att säkerställa att äldre med funktionsnedsättning får en meningsfull vardag och sysselsättning.
- Fortsatt fler externa placeringar till höga dygnspriser där stadens och LOV-utförarnas utbud av särskilda bofastaäder inte täcker behoven hos delar av målgruppen.

Personal- och kompetensförsörjning

- Vissa yrken inom social inriktning klassificeras som bristyrken (socialsekreterare, biståndsbedömare) vilket innebär en hög efterfrågan från arbetsgivare lokalt och regionalt. Sociala avdelningens verksamheter prioriterar arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare och har fortsatt fokus på arbetsmiljön för medarbetare och chefer.
- Verksamheterna inom sociala avdelningen har en personalomsättning inom bristyrkena vilket försvårar bemanningssituationen och påverkar arbetsmiljön. Inom ett antal år kommer många medarbetare gå i pension och då finns risk för kompetenstapp och en plan för detta kommer att tas fram. Sociala avdelningen ser ett behov av att erbjuda fördjupande kompetenshöjande insatser för erfarna medarbetare. Avdelningen kommer se över möjligheter att kontinuerligt erbjuda medarbetare att prova nya arbetsuppgifter över enhetsgränserna, utifrån intresse, kompetens och erfarenhet.

Prioriteringar 2024-2026

- Säkerställa att målgruppens behov styr utbudet av insatser i verksamheter i egen regi, upphandlad verksamhet och entreprenader. Det avser bland annat dagliga verksamheter som i högre utsträckning kan anpassas så att individer får större inflytande och ökad delaktighet. Detta genom att bland annat arbeta med anpassad kommunikation för att förbereda personer med funktionsnedsättning att exempelvis komma ut i studier, praktik eller arbete.
- Utveckla och erbjuda möjlighet till arbetsinriktad daglig verksamhet inom de egna verksamheterna för att bättre möta behoven hos de yngre målgrupperna. Göra dagliga verksamheter mer arbetsinriktade för att möjliggöra övergång till sysselsättning.
- Arbeta med hälsofrämjande insatser för att bland annat stärka förutsättningar för god hälsa och en känsla av sammanhang, jämlika relationer och kunskap om rättigheter bland personer med funktionsnedsättning.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Den statliga utredningen Hållbar socialtjänst (SOU 2020:47) föreslår förändringar i socialtjänstlagen med ett ökat fokus på det förebyggande arbetet, serviceinsatser och mindre myndighetsutövning samt administration. Från 1 juli 2022 har även fem lagändringar införts för att stärka principen om barnets bästa och säkerställa trygghet, säkerhet och stabilitet för placerade barn, Lex lilla hjärtat. Förvaltningen kommer särskilt uppmärksamma hur arbetet med de nya lagändringarna enligt SoL fortskrider i syfte att vara väl förberedd när dessa förändringar träder i kraft.

Barn och unga

Eftersom skolfrånvaron ökat över tid är målgruppen barn och ungdomar med skolsociala problem en fortsatt utmaning, oavsett omfattning av barnens frånvaro i skolan. Skolan, habiliteringen, barnpsykiatri och första linjens barnpsykiatri möter ett större antal barn och ungdomar som har en problematisk skolfrånvaro. Förvaltningen ser därför ett ökat behov av att intensifiera arbetet med elever som har mycket hög frånvaro. Förvaltningen ser också ett ökat behov av samordnade insatser för barn och unga med psykisk ohälsa. Regionens omorganisering av barnpsykiatri, både specialiserad och första linjen, är en utmaning. En långsiktig planering för resurser krävs för att kunna fortsätta utveckla och driva denna form av samverkan.

En utmaning är att tidigare förhindra att barn dras in i kriminalitet. Det behövs förebyggande åtgärder för att tidigt nå och ge tidiga insatser till barn, ungdomar och deras föräldrar. Det finns behov av att stärka samverkan mellan vårdnadshavare, skola, socialtjänst och polis för att tidigt upptäcka barn och ungdomar som riskerar någon form av social utsatthet, kriminalitet eller missbruk av alkohol eller narkotika.

För att skapa goda och jämlika uppväxt- och levnadsvillkor för placerade barn, i synnerhet de familjehemsplacerade, är det angeläget att säkerställa skolgång under placeringstiden för att öka barns möjligheter att klara målen i skolan. Även placerade barns fysiska och psykiska hälsa är ett prioriterat område som förutsätter ett nära samarbete med hälso- och sjukvården.

Bristen på familjehem gör det relativt vanligt med omplaceringar av barnen mellan jourhem vilket gör att skolgången blir eftersatt och hälsan försämras.

Utredningen om barn och unga i samhällets vård (dir 2021:84) pågår och ska redovisas för regeringen den 31 oktober 2023. Utredningen ska föreslå åtgärder för hur kvaliteten i vården kan öka när barn och unga placeras i jourhem, familjehem, stödboende eller HVB (inklusive Statens institutionsstyrelse - SiS). Syftet är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid ska garanteras trygghet och säkerhet. Förvaltningen gör bedömningen att utredningens förslag kan innebära ökade kostnader.

Barnkonventionen är lag sedan januari 2020 och innebär att barns rättigheter har en starkare juridisk ställning. Förvaltningens verksamheter har utvecklat arbetssätt och metoder med fokus på att öka barns delaktighet och inflytande. Utmaningen är att det bland annat behövs metoder för att systematiskt kunna följa upp och kvalitetssäkra barnrättsarbetet utifrån flera av målen i Agenda 2030, till exempel mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 5 om jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet.

Vuxna missbruk

Det finns fortsatt behov av att stärka arbetet med målgruppen samsjukliga, det vill säga personer med missbruk och psykisk ohälsa, i syfte att förbättra kvaliteten för brukarna och ge dem en sammanhållen vårdkedja. Arbetet avser också att motverka hemlöshet, särskilt riktat mot kvinnor och äldre.

Regeringens samsjuklighetsutredning ger förslag som innebär att all behandling av missbruk och beroende flyttas till regionernas hälso- och sjukvård och att behandlingen ges samordnad med psykiatrisk vård. Utredningen föreslår också att ansvaret för all tvångsvård vid skadligt bruk och beroende på sikt förs över till regionerna. Socialtjänstens handläggning av ärenden enligt Lag om vård av missbrukare (LVM) upphör. Socialtjänsten uppdrag blir att stärka den enskildes resurser och funktionsförmågor genom sociala stödinsatser.

Samsjuklighetsreformen föreslås träda i kraft tidigast 1/1 2026. Utredningens förslag förväntas ha positiva effekter för den enskilde men kan också under en övergångsperiod innebära utmaningar i förvaltningens resursfördelning och organisation.

Socialpsykiatri

Det finns ett fortsatt behov av att utveckla sysselsättningsverksamheter för målgruppen och att utveckla integrerade stödinsatser riktade till personer med komplexa vårdbehov. Ett annat fortsatt utvecklingsområde är att öka delaktigheten och inflytandet för målgruppen.

Hemlöshet

Det finns ett växande stödbehov bland de personer som är 65 år och äldre i stadsdelsområdet och som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa. Förvaltningen ser en risk att antalet äldre hemlösa kan komma att öka under kommande år med tanke på rådande lågkonjunktur och inflation. Under 2022 ökade antalet meddelanden om avhysningar inom förvaltningen och antalet barnfamiljer på akutboenden.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Antalet våldsutsatta som söker stöd har under de senaste åren ökat och förvaltningen ser en risk att antalet våldsutsatta kommer att öka även under kommande år.

Målgruppen har utökats och uppdraget innebär nu även att hålla samtal med barn. När det gäller barn som upplevt våld är det en utmaning att få dessa barn att komma till samtal eftersom det kräver båda vårdnadshavarnas samtycke. Även äldre personer som utsätts för våld i nära relation kan ha behov av skyddat boende. Detta är en utmaning då det inte finns skyddade boenden med äldreomsorgsinsatser.

Regeringen har föreslagit en rad åtgärder för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. Bland annat föreslås en reform som innebär att skyddat boende ska bli en lagreglerad insats, både för vuxna och för barn. Åtgärden syftar till att stärka barns rätt till stöd, hälso- och sjukvård och samt skolgång under vistelse på skyddat boende. Förvaltningen bedömer att förslagen kommer att leda till ökade kostnader för kommunerna, regionerna och staten men ha positiva effekter för barns rättigheter, jämställdhet och skyddsbehövande personer och på sikt även samhällsekonomin. Reformen beräknas träda i kraft den 1 juli 2023.

Förvaltningens arbete inom området bidrar särskilt till mål 3 om god hälsa och välbefinnande och mål 5 om jämställdhet i Agenda 2030.

Ekonomisk utveckling

Förvaltningens ser ökade kostnader på grund av:

- Risk för ökade avhysningar om förvaltningen inte lyckas förebygga det. Konsekvensen skulle i sådana fall bli fler placeringar på akutboende/härbärgen
- Mer personal för att möta efterfrågan och ökade kostnader för placeringar i skyddade boenden i och med arbetet med projekt I gemensam organisation mot relationsvåld (IGOR) i form av kontakt med fler våldsutsatta och våldsutövare.

Personal- och kompetensförsörjning

Se text under samma rubrik under verksamhetsområdet "Stöd och service till personer med funktionsnedsättning".

Prioriteringar 2024-2026

- Fortsätta utvecklingen med att ställa om från specialiserad socialtjänst till mer förebyggande och tidigt stöd.
- Fortsätta utveckla ett skolsocialt team med utökad målgrupp tillsammans med utbildningsförvaltningen.
- Fortsätta utveckla insatser för ungdomar som riskerar att hamna eller befinner sig i kriminella miljöer. Samverkan mellan vårdnadshavare, förskola, skola, socialtjänst och polis stärks för att tidigt upptäcka barn och ungdomar som riskerar någon form av social utsatthet, kriminalitet eller missbruk av alkohol eller narkotika.
- Fortsätta utveckla arbetssätt riktade mot ungdomar som inte är straffmyndiga och misstänkta för grova och/eller upprepade brott.
- Stärka arbetet med trygga placeringar för barn, främst familjehemsplacerade barn. Öka kvaliteten inom familjevården genom att stärka arbetet med utredningar och uppföljningar.

- Fortsätta utveckla samverkan och insatser med andra aktörer och huvudmän för vuxna personer med samsjuklighet.
- Fortsätta utveckla boendeteamets arbete, exempelvis samverkan med SHIS Bostäder, som syftar till att motverka hemlöshet och därmed minska kostnadsdrivande insatser i form av placeringar på akutboenden/härbärgen. Barnfamiljer och äldre i osäkra boendeförhållanden är särskilt utsatta grupper som prioriteras inom förvaltningen och erbjuds stöd till mer långsiktiga och hållbara boendelösningar.
- Utveckla samverkan mellan socialtjänst, förskola och skola i det tidigt våldsförebyggande arbetet. Utveckla insatser för barn som levt i våld och möjliggöra för fler barn att få stöd och hjälp
- Fortsatt samverkan med polisen och andra aktörer i bland annat projektet IGOR för att tidigare upptäcka och motivera fler våldsutsatta och våldsutövare att ta emot stöd och behandling.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Omfattande insatser behövs för att möta effekterna av klimatförändringarna vilket också medför ökade kostnader för verksamheten. Bland annat försvinner fler träd årligen, exempelvis till följd av torka och sjukdom, än vad staden hinner ersätta.

Årligen inkommer cirka 5 000 ärenden i stadens Tyck till-funktion som berör parkmark inom stadsdelsområdet. Det är en stor utmaning att hantera alla önskemål och kunna ge personlig återkoppling kring varje specifikt ärende. Förvaltningen är idag beroende av standardiserade svar till medborgarna.

Det råder ett stort underhållsbehov i stadsmiljön gällande exempelvis trappor, murar och lekutrustning. Slitage är stort bland annat då flera parker och lekplatser även i praktiken har funktionen som skolgård/förskolegård. Behovet av ett ökat renoveringsintervall är en utmaning.

Förvaltningen konstaterar återkommande otjänlig vattenkvalitet vid vissa badplatser inom staden. Orsaken beror ofta på föroreningar från fåglar. Enligt förvaltningen är det en utmaning att lösa problemet och bedömer att det finns behov av centralt stöd gällande praktiska insatser.

I Hammarby Sjöstad, vid Sickla udde, har områden på parkmarken stora eroderingsskador. Eroderingen påverkar strandpromenader samt marken intill fastigheter i området. Förvaltningen planerar gemensamma åtgärder tillsammans med trafikkontoret. En preliminär och grov kostnadsuppskattning, för den del av promenaden som är värst drabbad, är 10–16 mnkr beroende på val av åtgärdsförslag och ryms inte inom nämndens budget. Därutöver finns det flera sträckningar än Sickla udde som är i behov av åtgärd. Önskat genomförande av den mest prioriterade insatsen är under 2024.

Upprustning av stadsdelsområdets parker genomförs utifrån exempelvis ett barn-, äldre- och jämställdhetsperspektiv.

Arbetet med Agenda 2030, som bland annat omfattar mål 7 hållbar energi, mål 13 bekämpa klimatförändringarna, mål 15 ekosystem och biologisk mångfald samt mål 11 hållbara städer och samhällen, genomsyrar verksamheten.

Ekonomisk utveckling

Det finns inom staden avsatta medel för reinvesteringar i stadsmiljön fram till och med 2024. Förvaltningen bedömer det som mycket angeläget att det även efter 2024 finns medel för att kunna genomföra prioriterade reinvesteringar. Utan dessa reinvesteringar bedömer förvaltningen att parktytor riskerar att behöva stängas av till följd av säkerhetsrisk.

Personal- och kompetensförsörjning

- Verksamheten kommer fortsatt vara beroende av konsult hjälp vid exempelvis parkinvesteringarna, detta i form av teknisk byggledning och projektering.
- Beträffande genomförande av dagvatten- och skyfallsåtgärder ser förvaltningen ett behov av stöd vad gäller projektledning.

Prioriteringar 2024-2026

- Reinvestering på befintliga lekplatser och parkmiljöer för att åtgärda slitage och uttjänta element och ytor i parkmiljön.
- Insatser i syfte att göra stadsmiljön mer robust mot klimatförändringar, exempelvis genom utplantering av nya träd och åtgärder för hantering av dagvatten. Vidare planeras insatser för förbättrad vattenstatus samt ökad biologisk mångfald.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Antalet långtidsarbetslösa med svag förankring på arbetsmarknaden är fortsatt hög. Långtidsarbetslöshet är en utmaning för staden som i landet i övrigt vilket kräver insatser som ger individen goda förutsättningar att uppnå egen försörjning. Ökad inflation och stigande priser och räntor slår hårt på ekonomin för låginkomsttagare. Förvaltningen ser en risk för att antalet ansökningar om ekonomiskt bistånd kan komma att öka framöver och följer utvecklingen noga. De vanligaste målgrupperna som idag tar emot ekonomiskt bistånd består av arbetslösa, sjukskrivna utan ersättning från Försäkringskassan samt personer med socialmedicinska hinder. Socialmedicinska hinder är funktionsnedsättningar som ofta är orsakade av långvarigt behov av försörjningsstöd till följd av sociala svårigheter, relationsproblematik, missbruk, kriminalitet eller svåra uppväxtvillkor.

I stadens budget för 2023 framgår att ansvaret för arbetsmarknadsinsatsen Stockholmsjobb flyttas från stadsdelsnämnderna till arbetsmarknadsnämnden. Det är svårt att bedöma hur denna förändring kommer att påverka men förvaltningen ser en risk att de sociala insatser som genomförts parallellt med arbetsmarknadsinsatsen nu kommer att minska vilket riskerar att förlänga personernas behov av ekonomiskt bistånd.

En jämställdhetsutmaning är att utforma insatser så att män och kvinnor i samma omfattning kommer ut på den reguljära arbetsmarknaden utifrån att behoven ser olika ut. Arbetet för att både män och kvinnor ska vara självförsörjande bidrar till flera av målen inom Agenda 2030

främst mål 1 ingen fattigdom, mål 2 ingen hunger, mål 3 god hälsa och välbefinnande, mål 5 om ökad jämställdhet och mål 10 minskad ojämlikhet.

Ekonomisk utveckling

Förvaltningen ser ökade kostnader på grund av:

- Personer som har långvarigt biståndsberoende förväntas vara kvar längre tid inom socialtjänsten.
- Ökad inflation och stigande priser medför risk för ökat antal hushåll som behöver ekonomiskt bistånd.
- Minskade sociala insatser för personer med arbetsmarknadsinsats riskerar att förlänga personernas behov av ekonomiskt bistånd.

Personal- och kompetensförsörjning

Se text under samma rubrik under verksamhetsområdet "Stöd och service till personer med funktionsnedsättning".

Prioriteringar 2024-2026

- Fortsätt utveckla intern och extern samverkan för att nå målet med att individen ska bli självförsörjande och ha ett stadigvarande boende.
- Utveckla samverkan inom förvaltningen och inom staden för att aktivt förebygga hemlöshet och för att personer inte ska bli skuldsatta. Barnfamiljer och äldre är särskilt prioriterade.
- Samarbetet mellan förvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen, Arbetsförmedlingen och SHIS bostäder fortsätter utvecklas för att kunna följa upp de barnfamiljer som bor i genomgångsbostäder och avtalat boende.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Sedan sommaren 2020 har återhämtningen på stadens arbetsmarknad varit god.

Arbetsförmedlingens senaste bedömning är dock att arbetslösheten kommer att öka under 2023 och under första halvåret 2024 men att bristen på personal i många branscher väntas bestå. Långtidsarbetslöshet är en stor utmaning i staden liksom i landet i övrigt. Den allt snabbare digitaliseringen och automatiseringen riskerar att ytterligare öka obalansen på arbetsmarknaden, då många i redan utsatta grupper saknar efterfrågade kompetenser. För långtidsarbetslösa är svårigheten att få och behålla ett jobb på den reguljära arbetsmarknaden stor. Särskilt utsatta grupper är personer med kort utbildning, nyanlända, utomeuropeisk födda kvinnor samt personer med funktionsnedsättning. Den ekonomiska ojämlikheten fortsätter att missgynna flickor och kvinnor lokalt, regionalt och nationellt. Detta gäller i samhället generellt men också på Södermalm.

I stadens budget för 2023 framgår att ansvaret för arbetsmarknadsinsatsen Stockholmsjobb flyttas från stadsdelsnämnderna till arbetsmarknadsnämnden. Det är svårt att bedöma hur denna förändring kommer att påverka men förvaltningen ser en risk att de sociala insatser som genomförts parallellt med arbetsmarknadsinsatsen nu kommer att minska vilket riskerar att

förlänga personernas behov av ekonomiskt bistånd.

En jämställdhetsutmaning är att öka möjligheterna för fler kvinnor att arbetsträna som en väg ut i egen försörjning. Arbetet med att skapa könsneutrala arbetsområden är i ständig utveckling. För att ytterligare öka jämställdheten och få in fler kvinnor i arbetsträning behöver förvaltningens dialog med de enheter som remitterar till arbetsträning intensifieras. Genom att erbjuda och utveckla stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden bidrar förvaltningen till att uppfylla mål 5 om ökad jämställdhet, mål 8 om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt mål 10 om minskad ojämlikhet i Agenda 2030.

Ekonomisk utveckling

Förvaltningens ser ökade kostnader på grund av:

- En fortsatt hög nivå av långtidsarbetslöshet i vissa grupper innebär att de kommer få fortsatt svårt att etablera sig på arbetsmarknaden vilket gör att tiden med ekonomiskt bistånd riskerar att förlängas.
- Minskade sociala insatser för personer med arbetsmarknadsinsats riskerar att förlänga personernas behov av ekonomiskt bistånd.

Personal- och kompetensförsörjning

Se text under samma rubrik under verksamhetsområdet "Stöd och service till personer med funktionsnedsättning".

Prioriteringar 2024-2026

- Vidareutveckla samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen (Jobbtorg), Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan för att påskynda långtidsarbetslösas etablering på arbetsmarknaden. En prioriterad målgrupp under perioden är kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden och arbetslösa unga vuxna.
- Utveckla strukturer och metoder som gynnar den arbetssökande. Exempel är samordnad individuell plan (SIP) och fördjupade utredningar kring förutsättning inför arbete (FIA).

2.9 Övrigt

Personalfrågor och hållbart arbetsliv

Förutsättningarna på arbetsmarknaden har förändrats på ett flertal sätt de senaste åren. Bland annat har förvaltningen märkt av en arbetskraftsbrist för vissa befattningar samt en förväntan om ett annat flexibla arbetssätt som ställer krav på ett förändrat ledarskap, men även ett stärkt medarbetarskap som kan hantera den komplexitet som hybridarbetsätt innebär. En annan svårighet är att arbeta aktivt med korttidsjukfrånvaro i utförarverksamheter med särskilt infektionskänsliga brukare då medarbetare i dessa verksamheter fortsatt behöver vara hemma vid minsta symtom. Under de kommande åren ställs förvaltningen inför ett antal utmaningar, som har direkt koppling till HR-området.

På förvaltningen finns 1 650 tillsvidareanställda medarbetare per sista december 2022. Av dessa är 168 medarbetare 62 år eller äldre (drygt 10 procent). Personalomsättningen (externa avgångar) 2022 slutade på 15 procent.

Den totala sjukfrånvaron uppgick till 9,1 procent varav 3,6 procent var korttidsjukfrånvaro dag 1–14, vilket är en ökning jämfört med sjukfrånvaron föregående år 2021. Den negativa trenden under 2022 har lett till att förvaltningen kommer att intensifiera arbetet med sjukfrånvaro och rehabilitering framöver. Förutom de tillsvidareanställda finns också 214 medarbetare med tidsbegränsade anställningar; vikarier, allmän eller särskild visstidsanställning.

Under 2022 arbetades i genomsnitt drygt 14 procent av totalt utförda arbetstimmar av timanställd personal. Prognosen framåt är svårbedömd på grund av bland annat nya LAS. Inom äldreomsorgen som arbetat med frågan under längre tid, så syns en minskning av andel timmar arbetade av timanställd personal under andra halvåret 2022. I december 2022 låg utfallet på knappt 19 procent jämfört med nästan 30 procent 2021.

En annan utmaning är att minska sårbarhet i verksamheterna vid glapp och brist på personal som kan uppstå innan ny personal kommer på plats när personal har slutat eller är tillfälligt frånvarande en period. Ökad samverkan behövs mellan förvaltningarna för att minska sårbarheten som detta innebär. Ett förslag är att vissa kompetensområden kan samordnas regionvis. Ett exempel på roller är controllers, verksamhetscontrollers, verksamhetsstrateger, HR-konsulter med flera. Det skulle också öka kvalitet genom erfarenhetsutbyte och lärande mellan förvaltningar och bolag. Det skulle också innebära kostnadsbesparingar i form av att förvaltningar och bolag exempelvis skulle kunna undvika kostsamma rekryterings- och/eller konsultkostnader vid kortare uppdrag. Det skulle även innebära att de interna resurserna inte behöver lika mycket introduktion i stadens processer som när externa resurser anlitas.

Förvaltningens arbete inom HR-området grundar sig i stadens personalpolicy och bidrar till flera av målen inom Agenda 2030 såsom mål 5 om ökad jämställdhet, mål 8 om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, samt mål 10 om minskad ojämlikhet.

Prioriteringar 2024-2026

- Förvaltningen prioriterar att minska andelen timanställda, bland annat genom att aktivt arbeta med bemanningsmål och schemaplanering för att öka kontinuiteten för brukare och boende och för ett hållbart arbetsliv för förvaltningens medarbetare.
- Arbetet med kompetensförsörjning är fortsatt prioriterat under de kommande åren. Krav på utbildade undersköterskor inom äldreomsorgen, förmåga att rekrytera legitimerad personal samt attrahera kompetenta chefer som kan få verksamheten att utvecklas är nyckelfrågor för förvaltningen.
- Förvaltningen kommer fortsätta att arbeta för ett hälsofrämjande och hållbart arbetsliv där minskad sjukfrånvaro, tillfredsställande personalomsättning och goda arbetsvillkor så som trygga anställningar och rätten till heltid är prioriterade områden.

Klimat och miljö

Stadens miljöprogram revideras under 2023 och förvaltningen kommer därför att uppdatera den lokala miljö- och klimathandlingsplanen. Uppdateringen av miljöprogrammet kommer troligen innebära ett mer intensifierat arbete inom miljö- och klimatområdet för förvaltningen inom perioden.

Förvaltningen har under 2023 sökt klimatinvesteringspengar för bland annat LED-armaturer, trädförnyelse och växtbäddar av biokol. Möjligheten för nämnden att erhålla extra budgetmedel för dessa åtgärder är avgörande för att de ska kunna genomföras då de inte ryms inom ordinarie investeringsram. Utan detta stöd kommer det att bli en svår utmaning att fortsätta driva projekt och åtgärder med hög klimatnytta och breda synergieffekter.

I lokalt åtgärdsprogram för Årstaviken finns två åtgärder som ligger inom stadsdelsnämndens ansvar:

- Rensa igenväxta våtmarker och grundområden vid Årsta holmar. Förvaltningen för dialog med miljöförvaltningen samt sakkunnig i fiskevård på idrottsförvaltningen angående lämplig åtgärd.
- Tillförsel av död ved längs med stränderna samt eventuell plantering av träd. Under perioden planerar förvaltningen att kontinuerligt lägga ut död ved och rishögar på de platser där det är lämpligt samt säkerställa att trädbeståndet längs med strandlinjen är tillfredsställande. Åtgärderna har stor betydelse för att skapa habitat i den grunda strandzonen.

Miljö- och klimatarbetet bidrar till flera mål i Agenda 2030, främst mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 6 om rent vatten och sanitet för alla, mål 7 om hållbar energi för alla, mål 11 om hållbara städer och samhällen, mål 12 om hållbar konsumtion och produktion, mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna och mål 15 om ekosystem och biologisk mångfald.

Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

Systematiskt säkerhetsarbete

Det systematiska säkerhetsarbetet sker utifrån stadens säkerhetsprogram. Särskilt prioriterat är att fortsätta arbetet med att utveckla förvaltningens krisledningsorganisation och att etablera de fyra trygghetspunkterna i stadsdelsområdet. Utifrån den kontinuitetsplan som tas fram prioriteras arbetet med att även utveckla en krigsorganisation och en krigsledningsplan samt informera och utbilda medarbetare om civilt försvar samt utveckla civilsamhällets delaktighet i civilt försvar.

Informationshantering

Förvaltningen ser ett behov av en central samordning i staden för informationshantering och dokumentation, till exempel i sociala system (Paraplyet), skolplattformen och stadens dokumenthanteringssystem (eDok). Detta för att förbättra arbetssätt och få gemensamma rutiner, så att information hanteras på samma sätt inom hela staden. Synergier skulle på så vis kunna tillvaratas på ett bättre sätt och datakvaliteten öka. Information behöver hanteras som en kritisk resurs då det är en förutsättning för stadens digitala utveckling.

Det är utmaningar att ha resurser till att genomföra informationsklassningar och risk- och konsekvensbedömningar av alla informationstillgångar i förvaltningens verksamheter. Det vore bra med mer central samhandling i klassningsarbetet och mer administrativa resurser i detta arbete för att lyckas leva upp till de krav som ställs i dataskyddsförordningen.

Upphandling, inköp och avtalsuppföljning

Genom att all upphandling sker i enlighet med stadens rutiner säkerställs avtal som bidrar till en hög kvalitet i förvaltningens kärnverksamheter. För att stärka medarbetarnas kunskap kring avtalsuppföljning genomförs löpande utbildningsinsatser.

Trygghet, säkerhet och näringsfrämjande arbete

Förvaltningen prioriterar ett brett och långsiktigt trygghetsarbete genom trygghetshöjande insatser i stadsdelsområdets parker och grönområden samt genom samverkan. Samverkan sker genom det brottsförebyggande rådet Söderandan samt genom den lokala samverkansöverenskommelsen mellan förvaltningen, skolan och polis. Samverkan breddar perspektiven på vilka åtgärder och aktiviteter som ska prioriteras och är centrala i det fortsatta arbetet mot ett tryggare och mindre brottsutsatt Södermalm.

Genom Söderandan är det lokala näringslivet involverat i det övergripande trygghetsskapande arbetet, vilket möjliggör trygga och välfungerande platser inom stadsdelsområdet, för att driva företag. Det finns dock utmaningar i att möta de förväntningar som näringslivet har på stadens näringslivsarbete. Det krävs en tätare samverkan mellan olika förvaltningar, såsom trafikkontoret, Stockholm Business Region (SBR) och andra verksamheter, men också en djupare förståelse för vad brottsförebyggande arbete innebär, i det här fallet med näringslivsfokus. Det är av stor vikt att de verksamheter som har näringslivet som fokus, ser och förstår de olika utmaningar som näringslivet står inför, och att dessa skiljer sig åt, stadsdelar emellan. Förvaltningen fortsätter att prioritera samarbetet med bland annat SBR, kring utvecklandet av ett koncept för en utökad näringslivsdialog. Samverkan mellan förvaltningen, polis och hotell- och restaurangnäringen fortsätter.

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremistiska rörelser har den senaste tiden minskat sin närvaro i det offentliga rummet. De våldsbejakande extremistiska rörelserna har istället valt att fokusera på olika digitala kanaler och sociala plattformar, där sker såväl rekrytering som radikalisering. Globalisering och digitalisering ökar möjligheterna för att sprida propaganda och desinformation. Utvecklingen innebär att det blir svårare att upptäcka hoten, särskilt på lokal nivå. De våldsbejakande extremistiska rörelserna finns där unga är, en stor utmaning är hur samhället ska agera som goda krafter och förebilder så att de destruktiva krafterna inte får fäste. Behovet av kompetens för att upptäcka tecken på radikalisering och förekomst av våldsbejakande extremism är fortsatt stor. Kopplingen mellan våldsbejakande extremism och otillåten påverkan bör uppmärksammas så att medarbetare vet hur de ska agera om våldsbejakande metoder och/eller extremistiska idéer används för att försöka påverka de uppdrag som ska utföras inom förvaltningen.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Förvaltningen har en ekonomisk bruttoomslutning på cirka 3,1 miljarder kronor. I förvaltningen arbetar cirka 1 660 tillsvidareanställda medarbetare och personalkostnaderna utgör 37 procent av nämndens bruttokostnader vilket motsvarar 1 134 mnkr.

Kostnaderna för köp av verksamhet utgör 44 procent vilket motsvarar 1 389 mnkr och lokalkostnaderna utgör cirka 8 procent vilket motsvarar 250 mnkr. Resterande 11 procent det vill säga 350 mnkr avser främst bidrag, livsmedel, förbrukningsmaterial och kostnader för IT.

Inom förvaltningen finns fem kommunövergripande verksamheter (KÖV) som varje år får ett fast tilldelat anslag. Dessa anslag har i de flesta fall inte räknats upp på många år. Då nämndens ekonomi de senaste åren varit god har dessa KÖV-verksamheter delvis finansieras inom den löpande driftsbudgeten. Om förvaltningens framtida ekonomiska situation skulle bli kärvare behöver tilldelningen för KÖV-verksamheter ses över.

Stadsmiljö

De nycklade ekonomiska medlen i driftbudget gällande stadsmiljöverksamheten räcker inte för att täcka de fasta betalplanerna inom parkdrifts-entreprenaderna samt för att kunna utföra felavhjälpare insatser. Verksamheten är beroende av ytterligare medel från andra verksamhetsområden inom förvaltningen.

3.2 Investeringar

Mnkr	Prognos 2023	2024	2025	2026
Större investeringar	4,0	6,5	7,5	0,0
Reinvesteringar	7,1	3,5	2,7	0,0
Mindre investeringar med nycklade medel	10,2	10,2	10,2	10,2
Klimatinvesteringar	13,8			
Trygghetsinvesteringar	0,5	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	3,1	3,1	3,1	3,1
Totalt	38,7	23,3	23,5	13,3

Nämnden ansöker årligen om investeringsmedel avseende bland annat större parkupprustningsprojekt hos kommunfullmäktige. I tabellen ovan redovisas de investeringsprojekt för förvaltningen som kommunfullmäktige beslutat om till budget 2023. I prognosen för år 2023 ingår begärda investeringsmedel för trygghetsskapande åtgärder som söktes i samband med verksamhetsplanen (0,5 mnkr). Vidare ingår i prognosen för 2023 begärd budgetjustering för klimatinvesteringsmedel (13,8 mnkr) som gjordes i samband med verksamhetsplanen för 2023.

Förvaltningen har i början av 2023 ansökt om medel för perioden 2024-2026 för ett antal större parkinvesteringsprojekt. De sökta projekten är Norra Bysistäppan (samt Harens lekplats), Ansgarieparken, Droskan, Vitabergsparkens entréer, parker kring Slussen samt reinvesteringar (till exempel upprustning av trappor, murar och beläggningar). Under hösten 2023 beslutar kommunfullmäktige om tilldelningen av medel för stora parkinvesteringar för 2024.

Medel för mindre investeringar som stadsdelsnämnden varje år tilldelas utifrån fördelingsnyckeln kommer att användas för mindre parkupprustningar vilka beslutas i samband med kommande års verksamhetsplaner.

När det gäller större investeringar och reinvesteringar finns en utmaning med stadens budgetmodell för stadsdelsnämnderna som innebär att tilldelade parkinvesteringsmedel behöver förbrukas årligen och kan i normalfallet inte flyttas med över årsskiftet. Denna typ av investeringsprojekt påverkas ofta av oförutsedda omständigheter såsom exempelvis markföroreningar och arkeologiska fynd, vilket medför att tidplanerna behöver justeras. Därmed uppstår även behovet av att kunna flytta över investeringsmedel till nästkommande år.

Utöver detta behöver också medel för mindre investeringar fortsatt vara möjliga att använda för att säkerställa att större investeringsprojekt och reinvesteringar kan slutföras då hinder och förseningar uppstår.

3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

4 Lokalförsörjningsplan

Lokalförsörjningsplanen är ett styrdokument för det kort- och långsiktiga arbetet med lokalplanering där nämndens totala behov av lokaler sammanställs. Nämndernas respektive lokalförsörjningsplan slås sedan ihop till stadens övergripande lokalresursplan som överlämnas till kommunstyrelsen. Lokalförsörjningsplanen hanterar inte bostäder utan endast lokaler.

4.1 Sammanfattning

Södermalms stadsdelsförvaltning arbetar strukturerat med att säkerställa att verksamheterna kan bedrivas enligt plan med en tillräcklig mängd lokaler både på kort och lång sikt. De viktigaste kärnfrågorna för nämnden är att hantera den krympande befolkningen från förskolebarn till pensionsålder samt den stigande befolkningen i de äldre åldersgrupperna. Nämndens lokalförsörjning är i nuläget tillfredsställande och ska effektiviseras ytterligare under planeringsperioden.

Enligt förvaltningens beräkningar kommer hyreskostnaderna minska med cirka tre procent (exklusive inflation) under en 10-årsperiod för nämndens lokaler. Förvaltningen undersöker förutsättningarna för ett flexibelt nyttjande av förvaltningskontoret i syfte att effektivisera och minimera behovet av kontorsyta.

4.2 Planeringsförutsättningar

Förvaltningens samtliga verksamheter arbetar aktivt för en effektiv samordning av lokaler och resursanvändning. För att uppnå ett effektivt utnyttjande av lokalresurserna samverkar alla verksamheter kontinuerligt både mellan avdelningar och inom respektive avdelning. Förvaltningen samverkar även med andra förvaltningar inom staden för att dela resurser effektivt inom hela staden.

Förvaltningsledningen stämmer tillsammans med lokalfunktionen systematiskt av lokalresursbehov i förvaltningens verksamheter. Avstämningarna sker vid tre till fyra tillfällen per verksamhetsår och innebär en genomgång av lokalresursbehovet på kort och lång sikt.

Den minskade befolkningsmängden av barn i förskoleåldern som redogjordes för under verksamhetsområde förskola bromsas av bostadsexploateringen inom stadsdelsområdet. Utan dessa bostadsexploateringar hade befolkningsminskningen varit än mer omfattande. 334 barn beräknas tillkomma fram till 2031 på grund av bostadsprojektet Persikan med tillhörande kvarter. Den negativa befolkningsutvecklingen av förskolebarn samt en stor andel aktörer i enskild regi medför utmaningar för nämndens planering.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Förvaltningen arbetar för en hållbar hyresutveckling och medverkar till att kommunkoncernens gemensamma investeringsmål ska kunna uppfyllas. Som ett led i effektiviseringsarbetet har förvaltningen arbetat fram en lokalstrategi som minimerar hyresutvecklingen. Vidare pågår ett långsiktigt arbete med att inte öka lokalbeståndet av administrativa lokaler genom att se över hur resursutnyttjandet kan optimeras. För närvarande analyseras möjligheter till ett mer flexibelt resursutnyttjande av administrativa lokaler. Under våren 2023 övar förvaltningen på att delvis samnyttja vissa resurser då vissa verksamheter har behövt evakuera från befintliga kontorsplatser på grund av ett stamreoveringsprojekt.

Förvaltningen bedömer att hyreskostnaderna minskar med cirka 3,3 procent (exklusive inflation) under en 10-årsperiod eller knappt 4,5 miljoner kronor, se tabell nedan. Förvaltningen beräknar att hyresgrundande investeringsutgifter summeras ihop till 9,5 miljoner kronor under perioden inom både kommunkoncernens och externa fastigheter.

	Årshyra	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Total årshyra, lokaler	135,3	135,7	136,1	135,5	133,5	131,6	132,3	132,3	130,3	132,8	130,8
-varav pedagogiska lokaler	78,1	78,5	78,9	76,3	74,3	72,4	70,6	70,6	68,6	68,6	66,6
Hyresgenererande investeringsutgifter	2,5	0,3	1,5	2,8	-	0,5	-	-	1,0	-	1,0

Tabell över hyresutvecklingen fram till 2033 (exklusive inflation).

Närmaste året kommer större hyresgenererande investeringsutgifter att ske på SISAB-förskolan Nicolaigården vars fastighetstekniska installationer ska moderniseras. I inledningen på perioden kommer även hyresgenererande investeringar ske förskolan Centralvakten, förskolan Engelsk-Svenska samt förskolan Hörnet.

Enligt förvaltningens beräkningar ökar hyresnivån per plats initialt måttligt för att från år 2024 sjunka. I dessa beräkningar ingår inte hyresförändringar på grund av inflation. Se diagram nedan.

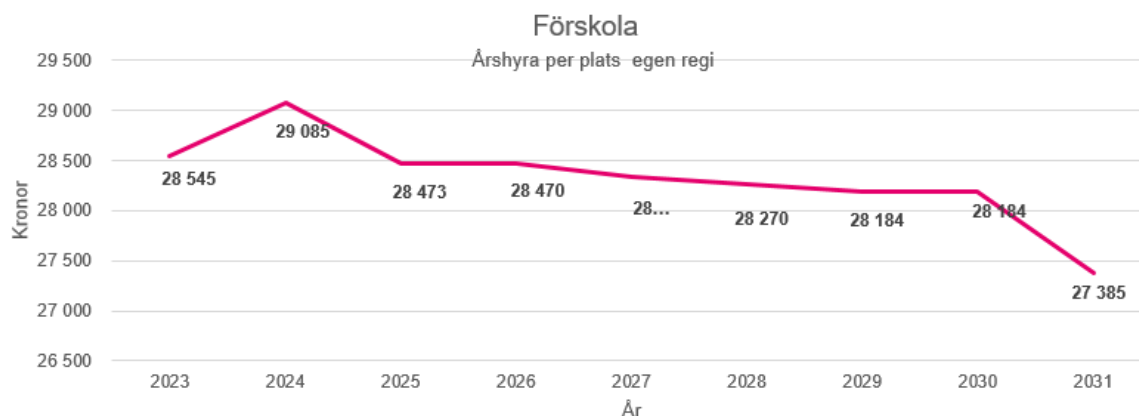

Diagram över hyresutvecklingen beräknat som årshyra per plats.

Hyresutvecklingen uppnås genom att förvaltningen planerar lämna vissa lokaler som inte är ändamålsenliga och effektiva på grund av ett vikande behov av förskoleplatser. I prognosen växlar förvaltningen några ineffektiva lokaler i det pedagogiska lokalbeståndet med två nya lokaler år 2024 och år 2025. Det medför att hyresnivån initialt ökar något innan effekten av avvecklade förskolor syns året därpå.

4.4 Samverkan

Förvaltningen samverkar inom lokalförsörjning i staden med:

- Samordnad skolplanering inom Stockholm stad (SAMS), när det är möjligt, vid nybyggnation eller ombyggnation av förskolor och skolor. För närvarande är inga projekt identifierade med möjlighet till samverkan.
- Kulturförvaltningen för att underlätta etableringar till lokala ateljéföreningar. Kulturförvaltningen har identifierat två områden på Södermalms med detta behov, runt Zinkensdamm och i Hammarby Sjästad.
- Med övriga förvaltningar inom innerstaden (Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm).

Olika verksamheter inom förvaltningen samverkar över avdelningsgränserna, exempelvis tillagar förskolan Hörnet mat till Nytorosgårdens äldreboende, vilket innebär besparingar i bemanning, investeringar i kök och lokaler. Fritidsgården Duvnäsgratan och Duvnäsgratans öppna förskola delar lokal vilket innebär ett effektivare lokalresursutnyttjande.

4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Förvaltningen följer befolkningsprognoser och bevakar verksamheternas behov av lokalförsörjning. Lokalförsörjningen är i huvudsak tillfredsställande inom de flesta verksamheterna under kommande period. Förvaltningen bedömer att verksamhetslokalerna överlag är ändamålsenliga och funktionella.

Förvaltningen ser behov av att utöka nämndens resurser inom äldreomsorgen (dagverksamhet och hemtjänst) samt behov av modernisering och tillgänglighetsanpassningar av sådana lokaler.

Antalet äldreomsorgstagare kommer att öka markant enligt Swecos äldreomsorgsprognos. I stadsdelsområdet blir ökningen mellan 2023 och 2026 cirka 292 personer (9 procent). Den största procentuella ökningen väntas ske mellan åren 2030 till 2040. Inom stadsdelsområdet finns under perioden ett ökat behov av 81 platser på vård- och omsorgsboende. År 2040 beräknas 400-500 platser på äldreomsorgsboende i innerstaden saknas. Det är idag mycket svårt att få en helhetsbild av lokalförsörjningen för att täcka behoven av fler platser i innerstaden. Det råder en osäkerhet kring möjliga platser och tidplaner för nybyggnation.

4.5.2 Nuläge 31 januari 2023

Nämnden hyr in totalt 18 630 kvadratmeter utöver den pedagogiska införläggningen. Genomsnittlig hyresnivå ligger på 3 122 kronor per kvadratmeter och år. Förvaltningskontoret hade vid avläsningen 375 anställda personer samt 20 personer inackorderade från andra verksamheter. Kontoret omfattar totalt 6 895 kvadratmeter bruksarea, vilket ger 17,5 kvadratmeter per anställd baserat på 395 personer.

4.5.3 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Inom äldreomsorgen finns det under perioden ett behov av att utöka mängden lokaler för dagverksamhet med en till två lokaler beroende på storlek. Det finns även ett behov av att utöka med ytterligare en lokal inom hemtjänsten. Inom den sociala avdelningen finns endast behov av omstrukturering samt modernisering och tillgänglighetsanpassning av vissa av dagliga verksamhetens lokaler.

Behovet av lokaler inom administration bedöms kunna effektiviseras och omstruktureras genom förändrade rutiner samt beteenden. Exempelvis samutnyttjas vissa arbetsplatser på förvaltningskontoret under en pågående stamrening av förvaltningens verksamheter på Tjärhovsgatan. Förvaltningsledningen planerar också under året pröva möjligheter att samutnyttja ledningens arbetsplatser så att vissa platser kan friställas till annan personal.

Förvaltningen undersöker möjligheter att arbeta mer flexibelt på förvaltningskontoret för att möjliggöra ett effektivare lokalresursutnyttjande. Erfarenheterna från samutnyttjandet av kontorsplatser kommer ge indikationer på hur förvaltningen kan styra mot ett mer flexibelt förvaltningskontor. En administrativ arbetsplats som nyttjar kontoret aktivitetsbaserat kan komma ned till en lokaleffektivitet om cirka tio till tretton kvadratmeter per person. Administrativa kontor där all bruksarea är inräknad med öppna kontorslandskap beräknas normalt behöva cirka 25 kvadratmeter per person. Södermalms förvaltningskontor nyttjas redan till en högre effektivitet men strävar efter att öka effektiviteten ytterligare. En analys över behov av att på ett bra sätt kunna ta emot besök och genomföra möten behöver genomföras och tas i beaktande innan eventuella förändringar genomförs.

Inom både sociala avdelningen och äldreomsorgen finns det behov av att modernisera vissa lokaler främst avseende tillgänglighet, men även avseende standarden i lokalerna.

4.5.4 Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden)

Förvaltningen planerar för att utöka lokalbeståndet inom äldreomsorgen i enlighet med behovet om ytterligare en till två dagverksamhetslokaler under perioden samt ytterligare en lokal för hemtjänsten.

4.5.5 Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Långsiktiga lokalförändringar bedöms genereras efter befolkningsutvecklingen inom olika åldersgrupper. I diagrammet nedan kan man utläsa att befolkningsmängden endast växer inom åldersgrupperna 65 - 79 år samt gruppen över 80 år. Förvaltningen planerar att tillgodose de två åldersgrupperna med växande befolkning genom att utöka lokalresurserna. Behovet bedöms främst ligga inom dagverksamhet samt inom hemtjänst. Förvaltningen ser över långsiktiga möjligheter att flytta lokalresurser från befolkningsgrupper med sjunkande tillväxt genom samverkan mellan olika avdelningar, se diagram över befolkningsutvecklingen nedan.

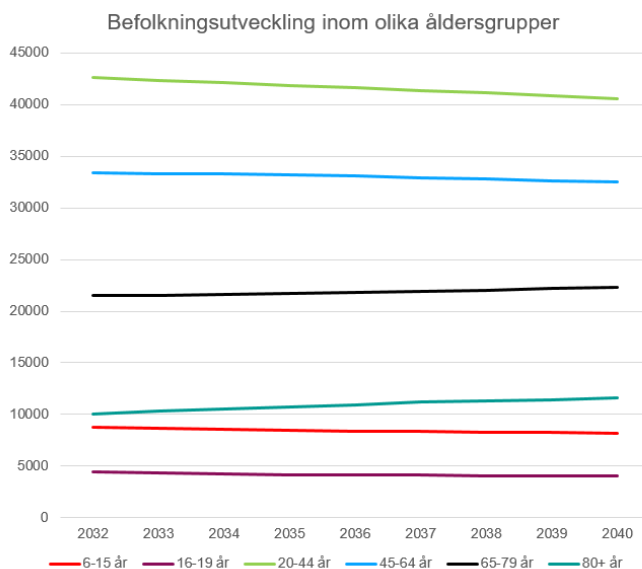

Diagram över befolkningsstillväxten inom olika befolkningsgrupper, källa Sweco 2022.

4.6 Pedagogisk verksamhet

4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Förvaltningen följer befolkningsprognoser och bevakar kapacitetsförändringar inom verksamheter som drivs i enskild regi för att säkerställa platsgarantin och att lokalresurser utnyttjas effektivt. För närvarande är lokalresurserna i balans. Planerade lokalförändringar bedöms förbättra kapacitetsutnyttjandet ytterligare kommande planeringsperioder.

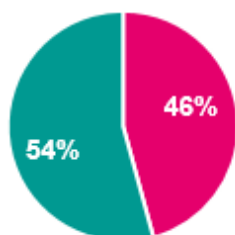
4.6.2 Nuläge 31 januari 2023

Inom förvaltningens förskoleverksamhet finns 42 förskolor och två kommunövergripande

specialförskolor. Förskolorna är indelade i fyra förskoleområden som vart och ett leds av en rektor.

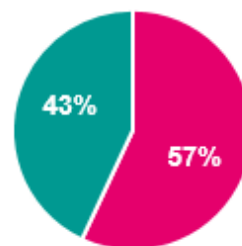
Förvaltningen har en kapacitet om 2 721 förskoleplatser exklusive de två kommunövergripande specialförskolorna. Södermalms stadsdelsnämnd är den nämnd av alla stadsdelsnämnder med lägst andel förskolebarn i egen regi, 46 procent (exklusive kommunövergripande förskoleverksamhet).

Förskola - Andel barn i egen regi/enskilt driven

■ Egen regi ■ Enskilt driven

Förskola - Andel kvadratmeter Fördelad på kommunal hyresvärd och privat hyresvärd

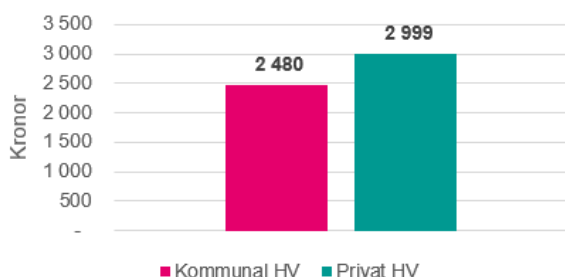
■ Kommunal HV ■ Privat HV

Vänster, diagram över andel förskolebarn (inskrivna) i egen respektive enskild regi (exklusive kommunövergripande förskoleverksamhet). Höger, diagram över andel införhyrning med extern hyresvärd (exklusive förråd och utflyktslokaler lokaler).

Nämnden hyr totalt in 30 991 kvadratmeter lokalarea varav merparten, 57 procent av dessa kvadratmeter hyrs in från hyresvärdar inom kommunens bolag, se diagram ovan. I förskoleverksamhetens lokaler har förvaltningen 2 577 inskrivna barn per 31 januari 2022 (exklusive kommunövergripande förskoleverksamhet).

Årshyran per kvadratmeter är 2 480 kronor vid införhyrning från kommungemensamma bolag och 2 999 kronor per kvadratmeter vid införhyrning från externa hyresvärdar, se tabell nedan. Förvaltningen arbetar aktivt i hyresförhandlingar för att hålla nere hyreshöjningar i förskoleverksamheternas lokaler.

Förskola - Hyra kr/m²

■ Kommunal HV ■ Privat HV

Tabell över hyreskostnader från extern hyresvärd gentemot stadsgemensam hyresvärd (exklusive förråd och utflyktslokaler lokaler).

Nämndens hyreskostnader har ökat kraftigt på grund av den höga inflationen. I 15 av nämndens förskolelokaler överstiger hyran 3 000 kronor per kvadratmeter och fyra lokaler har en hyra som överstiger 4 000 kronor per kvadratmeter.

4.6.3 Planering av lokaler för år 2024-2031 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Under planeringsperioden visar prognoserna på att behovet av förskoleplatser minskar då antalet barn i förskoleålder blir färre. Målsättningen är att utnyttja alla förskolelokaler optimalt. Det innebär att förvaltningen klarar platsgarantin inom förskoleverksamheten och att kapaciteten inte överstiger behovet. Förvaltningen arbetar kontinuerligt för att de totala lokalresurserna ska användas på bästa sätt.

Förvaltningen anpassar lokalresurserna genom att lämna sämre lämpade permanenta förskolelokaler och paviljonger med tillfälligt bygglov för att hyra in nya optimala förskolelokaler under perioden år 2023-2025.

Planeringen innebär även strategier för att hantera minskad kapacitet inom enskilt drivna förskolor. För att hantera snabba nedstängningar inom dessa verksamheter tillämpar förvaltningen en dragspelsstrategi som innebär en viss fördröjning av nedstängningen av kommunala verksamheter.

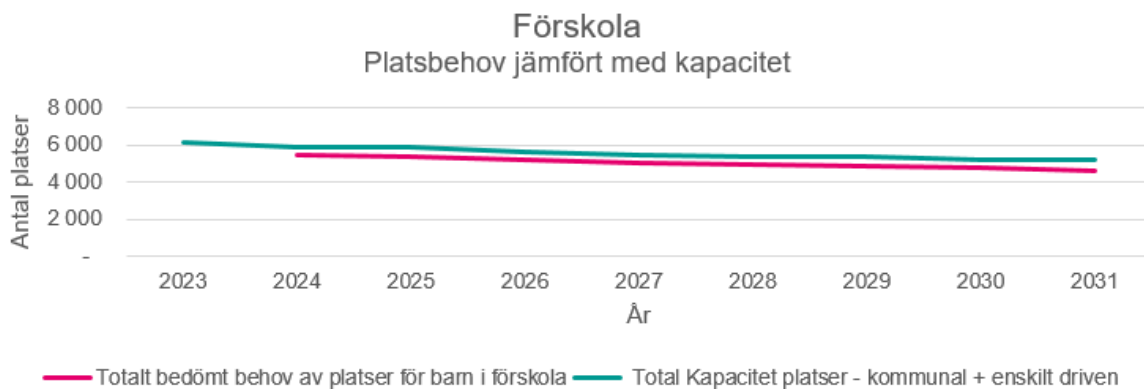

Diagram över platsbehov jämfört med förskole kapacitet.

Behovet av antalet förskoleplatser varierar under ett år med drygt 300 platser. Det innebär att förvaltningen även måste ta höjd för dessa säsongeffekter när behovet av platser fastställs. Det innebär att den totala kapaciteten ett givet år behöver överstiga det genomsnittliga behovet, vilket synliggörs i diagrammet ovan. Behovet bedöms utifrån Swecos befolkningsprognos med hänsyn till förskoleverksamhetens bedömda inskrivningsgrad om 98 procent.

Enskilda verksamheter har det senaste året reducerat kapaciteten med 256 platser och

förvaltningen bedömer att den trenden kommer fortsätta i takt med att befolkningen minskar med 946 barn totalt fram till år 2031.

Benämning	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Totalt bedömt behov	5 484	5 442	5 404	5 250	5 091	4 997	4 864	4 760	4 660
Planerad total kapacitet	6154	5 945	5 871	5 615	5 517	5 406	5 350	5 244	5 244
-varav kapacitet i enskild regi	3418	3 246	3 100	2 935	2 895	2 845	2 845	2 739	2 739
Differens	670	503	467	365	426	409	486	484	584

Tabell över behovet av förskoleplatser samt utbud av platser i kommunal och enskild regi per år, källa framskrivningen av förskolebarn 2022.

Enligt tabellen ovan beräknas behovet av förskoleplatser år 2031 minska till 4 660 platser från 5 484 platser i år, vilket summerar till ett minskat behov om 824 platser. Förvaltningen planerar att tillgodose behovet av antalet förskoleplatser utan ett väl avvägt överskott av lokalresurser enligt ovan redovisade förutsättningar.

Avvecklingen av verksamheter som drivs i enskild regi som påbörjades i fjol förväntas hålla i sig under planeringsperioden. Förvaltningen noterar att enskilda förskolor med högre kapacitet i större utsträckning samordnar sin kapacitet i en lokal och att mindre förskolor som inte fyller upp sina platser tvingas stänga ned verksamheten. Förvaltningen bedömer i dagsläget att planerade lokalförändringar i egen regi är tillräckliga för att möta det totala behovet av antalet platser under planeringsperioden. Förvaltningen beaktar även flera scenarier och kan behöva anpassa planeringen ytterligare under perioden.

Enskilt drivna förskolor kan uppfattas som ett osäkert val i ett skede med täta nedstängningar vilket kan leda till en ökad efterfrågan på kommunal verksamhet.

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Förvaltningen planerar att avveckla sju förskolor och hyra två nybyggda förskolor under planeringsperioden. En av förskolorna som avvecklas har tillfälligt bygglov som löper ut under perioden. Övriga sex förskolor bedöms nödvändiga att stänga på grund av ett minskat behov under perioden. Förvaltningen ser en ekonomisk fördel av att växla lokaler till två nybyggda förskolelokaler under åren 2024 till 2025.

Vid ytterligare två förskolor pågår större ombyggnationer som effektiviserar lokalernas utnyttjande. Planerade införhyrningar ligger i nybyggnationsprojekt, nämligen i kvarteret Persikan samt i kvarteret Mangon. I området planeras det uppföras cirka 1 269 bostäder enligt Swecos prognos. De två nya förskolorna planerar att täcka behovet från nybyggnationen och avvecklingen av en paviljong i stadsdelen samt även avvecklingen av en dyr permanent förskola med extern hyresvärd.

4.6.4 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

I Swecos befolkningsprognos som sträcker sig fram till 2040 ingår inte eventuell bostadsexploatering som kan bli aktuell i vissa delar av Södermalm.

Befolkningsprognosen fram till 2040 visar att förskolebarn kommer att minska med cirka 500 i antal till 4 174 barn i åldrarna 1-5. Minskningen motsvarar knappt 11 procent av befolkningmängden i gruppen år 2032. Se nedan diagram över befolkningsutvecklingen.

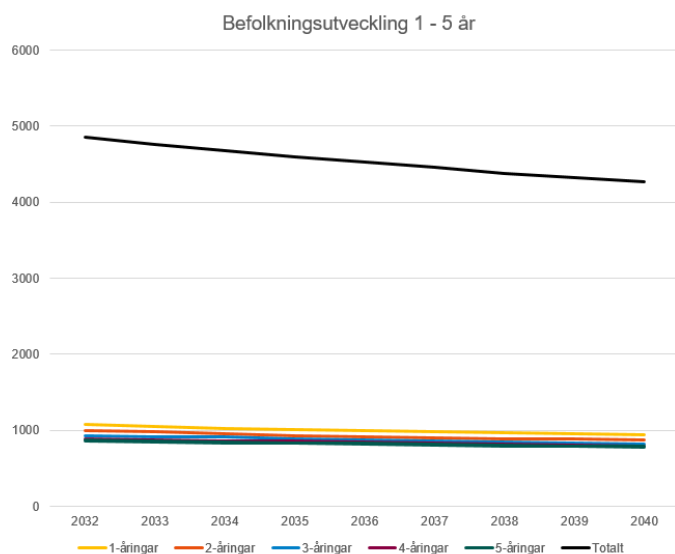

Diagram över befolkningsutvecklingen för barn i förskoleålder.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Förvaltningen följer befolkningsutvecklingen på lång sikt och anpassar kapaciteten efter gällande prognoser. Eftersom avtalsvillkor förändras över tiden för nämndens lokalresurser utför förvaltningen en specificerad bedömning för varje lokal när periodens prognoser ligger närmare i tiden.

4.6.5 Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2023

Det finns 70 stycken förskolor som drivs i enskild regi inom Södermalms stadsdelsområde. Sammanlagd kapacitet för dessa förskolor omfattar 3 397 platser per 31 januari 2022. Vid avläsningen hade enskilt drivna förskolor 3 046 barn inskrivna. Enskilt drivna förskolor har en andel på 56 procent av total kapacitet. Per avläsning 31 januari summeras enskilt drivna förskolors kapacitet till 351 utnyttjade platser, vilket motsvarar cirka 10 procent av kapaciteten.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Förvaltningen prognostiserar att fler förskoleplatser i enskild regi kommer att avvecklas under planeringsperioderna. Förvaltningen följer utvecklingen uppmärksamt och noterar att 249 enskilda förskoleplatser avvecklats det senaste året.

Avvecklingen är extraordinär och är en följd av att antalet förskolebarn har minskat de senaste åren på Södermalm. Trenden bedöms fortsätta men i en lugnare takt närmaste två åren för att sedan öka igen. Enskilda verksamheters kapacitet förväntas följa befolkningsutvecklingen. Dessa verksamheter har och har haft en förhållandevis hög utnyttjad kapacitet. Förvaltningen bedömer att verksamheterna även fortsättningsvis kommer att justera lokalbeståndet och minska kapaciteten samt att ytterligare cirka 660 platser avvecklas under perioden. En summering av förvaltningens bedömning resulterar i att andelen förskolor som drivs i enskild regi minskar till cirka 52 procent år 2031 och förskolor i kommunal regi ökar till 48 procent.

4.7 Övrig information

4.7.1 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Förvaltningen har ingen särskild redovisning av något specifikt projekt.

5 Övriga redovisningar

Staden som helhet

Stadsdelsförvaltningarna behöver ta fram gemensamma rutiner för att handlägga (dokumentera) och hantera information till exempel i Paraplyet, sociala system, eDok och skolplattformen. Det förbättrar arbetssätt och datakvalitet. Här behövs central samordning i staden. Satsningen kopplar till det prioriterade området ständiga förbättringar, innovation och digitalisering i kommunfullmäktiges budget.

För att möta utmaningen med en ökande och åldrande befolkning behöver förvaltningen hitta nya sätt att utföra sitt uppdrag. Att arbeta systematiskt med innovation och verksamhetsutveckling är ett sätt att förbättra möjligheterna att möta målgruppernas behov och förväntningar. Förvaltningen satsar därför på att öka chefers förmåga att leda innovationsarbete och systematisk verksamhetsutveckling.

Nya arbetssätt och att kunna nyttja digitaliserings möjligheter är ofta beroende av företeelser som ligger utanför förvaltningens mandat och uppdrag, exempelvis infrastruktur, riktlinjer och styrande dokument. Förvaltningen behöver därför driva och ställa krav på utveckling av IT-infrastruktur och forum för att samordna behov och utmaningar som delas av flera förvaltningar inom staden.

Under 2024 fortsätter arbetet med att skapa ett förvaltningsövergripande kvalitetsledningssystem som är tillgängligt för alla och som är ett stöd i arbetet. Om erforderliga beslut fattas rullas kvalitetsledningssystemet ut stegvis i hela förvaltningen under 2025 och 2026. Förvaltningen skulle gärna se ett utökat samarbete i staden avseende kvalitetsledningssystem. Det skulle gagna likställigheten i staden vilket är en viktig fråga för

Stockholmarna.

En annan utmaning är att minska sårbarhet i verksamheterna vid glapp och brist på personal som kan uppstå innan ny personal kommer på plats när personal har slutat eller är tillfälligt frånvarande en period. Ökad samverkan behövs mellan förvaltningarna för att minska sårbarheten som detta innebär. Ett förslag är att vissa kompetensområden kan samordnas regionvis. Ett exempel på roller är controllers, verksamhetscontrollers, verksamhetsstrateger, HR-konsulter med flera. Det skulle också öka kvalitet genom erfarenhetsutbyte och lärande mellan förvaltningar och bolag. Det skulle också innebära kostnadsbesparingar i form av att förvaltningar och bolag exempelvis skulle kunna undvika kostsamma rekryterings- och/eller konsultkostnader vid kortare uppdrag. Det skulle även innebära att de interna resurserna inte behöver lika mycket introduktion i stadens processer som när externa resurser anlitas.

Förvaltningen vill lyfta behovet av stadsgemensamt stöd i hur äldreomsorgens verksamheter kan ta kliv framåt inom miljö och klimat. Ett exempel är att samlat satsa på utökat utbud i stadens inköpssystem gällande ekologiska livsmedel som äldreomsorgen har behov av. Ett annat exempel är centrala utbildningsinsatser för alternativa och närproducerade livsmedel.

Att göra äldreomsorgen till en attraktiv bransch bland bristyrken behöver ske i bred samverkan i och utanför staden. Här ingår student- och elevmottagande som en viktig del med tydligare styrning för ökat mottagande i hela staden och koppling till rekrytering på kort och lång sikt. Ett stadsgemensamt planeringssystem för detta borde därför finnas.

Agenda 2030:s globala mål för hållbar utveckling ska ligga till grund för en hållbar utveckling och att Stockholms stad ska vara ledande i genomförandet av de 17 globala hållbarhetsmålen. Utifrån detta vore det önskvärt med en utbildning om Agenda 2030 i utbildningsplattformen.

Medborgarbudget och medborgarinflytande

Genom att utveckla hanteringen av medborgarförslag och genomförandet av medborgardialoger stärks lokaldemokratien och fler invånare kommer till tals. Förvaltningen kommer under 2023 genomföra en pilot genom att erbjuda medborgarna att lämna medborgarförslag via ett digitalt formulär som ska finnas tillgängligt på start.stockholm och via förvaltningens registratur. Rutinen för hantering av medborgarförslag kommer även att utvecklas så att förslagsställaren kontaktas under utredningen för att gå igenom förslaget samt genom att förvaltningen utvecklar en rutin för uppföljning av medborgarförslag som beslutats att de ska beredas inom förvaltningen men som överförs till annan instans inom staden.

En ökad samverkan med olika lokala aktörer i stadsdelsområdet exempelvis biblioteken möjliggör för dialog med fler invånare på fler platser i stadsdelsområdet.

Nämndsammanträden kommer också vid några tillfällen per år att genomföras på andra platser än på förvaltningskontoret i Hammarby Sjöstad för att underlätta närvaro av invånare i andra delar av stadsdelsområdet. Förvaltningen kommer från och med 2023 och framåt också att bemanna receptionen på förvaltningskontoret med två servicelotsar under årets första månader i syfte att ge medborgare snabb vägledning och vid behov lotsa rätt.

Medborgare ska kunna yttra sig genom utveckling av brukardialoger i olika former i förvaltningens verksamheter.

Systematiskt kvalitetsarbete

Södermalms stadsdelsnämnd ska tillhandahålla service och tjänster av hög kvalitet för dagens och morgondagens Södermalmsbor vilket kräver ett långsiktigt, hållbart och konkret systematiskt kvalitetsarbete. Förvaltningens arbetsätt och planering präglas av Stockholms stads kvalitetsprogram. För att uppnå ständiga förbättringar är ambitionen är att ha en tillåtande avvikelsekultur som utvecklar verksamheterna. Stockholmarnas fokus och öppenhet är viktiga förhållningssätt i förvaltningen och arbetet med synpunkter och klagomål, missförhållanden samt intern kontroll integreras tydligt i det systematiska kvalitetsarbetet. En utmaning för förvaltningen är att det saknas ett stadsgemensamt avvikelsehanteringssystem för till exempel äldreomsorg och socialtjänst.

Kvalitetsprogrammets gemensamma förhållningssätt förankras fortsatt inom Södermalms stadsdelsförvaltning under perioden och de kompletteras av förvaltningens kärnvärden, att medarbetare och chefer är engagerade, professionella och nytänkande.

Förvaltningens arbete kring innovativa och digitala arbetsätt intensifieras. Arbetet präglas av helhetssyn, lärande och öppenhet, vilket innebär att kompetens, arbetsätt och digitala verktyg sprids vidare i förvaltningen, särskilt mellan äldreomsorgen och funktionshinderområdet. Stockholmarnas fokus är vägledande och målet är att utveckla och erbjuda välfärdsteknik och digitala tjänster som bidrar till enskildas självständighet, delaktighet och trygghet. För att den nya tekniken inte ska bli exkluderande beaktar förvaltningen digitalt utanförskap och genomför systematisk testverksamhet. Förvaltningen behöver utveckla stöd i IT-frågor så att det möjliggör löpande support, IT-säkerhet och bidrar till utveckling av innovations- och digitaliseringsarbetet.

Informationssäkerhet prioriteras fortsatt. Arbetsätt för informationshantering och arkivorganisation utvärderas och revideras vid behov. Kunskapspridning sker kontinuerligt genom återkommande fortbildning i förvaltningen. För att förbättra förutsättningarna för säker, effektiv och innovativ arkiv- och informationshantering kommer förvaltningen genom stadsdelsarkivarierna bidra för att öka samordning i staden genom exempelvis samarbete med stadsarkivet.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Alexandra Wynn, Stadsdelsdirektör	2023-03-29